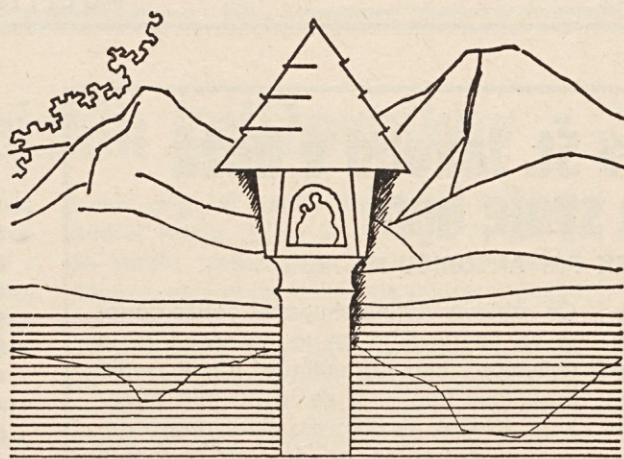

NAS TEDNIK

KULTURNO
POLITIČNO
GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETNIK XXVI / ŠTEVILKA 16

CELOVEC, DNE 18. APRILA 1974

CENA 2.50 ŠILINGA

In taka je resnica!

Koroška „Kleine Zeitung“ je v soboto, 6. aprila, poročala, da so razen jugoslovanskega delegata zastopniki ostalih v odboru proti rasni diskriminaciji v Združenih narodih zastopanih držav odobraval avstrijsko poročilo, iz katerega izhaja, da imajo manjšine v Avstriji vse pravice.

Dobesedno je „Kleine Zeitung“ napisala:

New York. — Im UNO-Ausschuß über Rassendiskriminierung hat am Donnerstag der jugoslawische Delegierte Naste D. Calovski Österreich vorgeworfen, gegenüber slowenischen und kroatischen Minderheiten keine ausgewogene Politik zu betreiben. In vielen Bereichen des täglichen Lebens, vor allem in der Bildung und der sprachlichen Eigenständigkeit, hätten die Minderheiten in Österreich nicht die gleichen Rechte wie die Mehrheit der Bevölkerung. In Österreich seien auch „chauvinistische Organisationen“ tätig, die eine Atmosphäre des Mißtrauens und des Rassenhasses schaffen.

Im Gegensatz zu jugoslawischen Delegierten bezeichneten die Außenminister Indiens, Ekuadors, der CSSR, der Niederlande, Ägyptens und Kanadas die Minderheitengesetzgebung in Österreich als zufriedenstellend.

Nekdo mora biti v ozadju, ki hoče širiti zavestno lažne vesti, o dejanskem dogajanju v New Yorku. Kakor smo mogli izvedeti niti APA niti druge svetovne poročevalske agencije niso posredovale teksta, kot smo ga zgoraj mogli brati.

Obširno poročilo pa je prinesla 10. aprila agencija Tanjug, iz katerega povzemamo, da se je jugoslovanski predstavnik Naste Calovski v svojih izjavah z vso ostro stjo dotaknil problemov in dejanskih okoliščin, v katerih morata živeti v Avstriji slovenska in hrvaška narodna skupnost. Predvsem pa poročilo jasno prikaže, s kakšno vneto so posegli v debato zastopniki držav, ki jih navaja tudi Kleine Zeitung, samo ne tako kot je odgovarjalo resnici.

In taka je resnica:

Člani odbora so zahtevali širše informacije o obravnavanem problemu. Ekvadorski predstavnik je rekel, da mora biti odbor obveščeno o tem, ali se sicer številna določila o zaščiti manjšin zadovoljivo izvajajo. Po njegovem mnenju 4. člen konvencije v novem kazenskem zakonu ni popolnoma uveljavljen. (S 4. členom konvencije se države podpisnice med drugim zavezujejo, da bodo obsojale in z zakonom prepovedale in kaznovale vsako propagando ter vse organizacije, ki jih vodijo ideje in teorija, sloneče na premoči kake rase ali skupine ljudi določene barve ali določenega etničnega porekla, upoštevajoč pri tem načela, navedena v splošni deklaraciji o pravicah človeka.)

Francoski predstavnik je zahteval pojasnila o tem, ali novi kazenski zakonik ustreza obveznostim iz 4. člena konvencije, zlasti

kar zadeva prepoved nacističnih in neonacističnih organizacij.

„ŽIVE SLOVENCİ KOT NOMADI?“

Češkoslovaški predstavnik je izrazil zaudenje nad tem, da avstrijske oblasti niso z zakonom določile enakopravne udeležbe vseh v kulturni dejavnosti. Avstrijskega predstavnika v komiteju je tudi vprašal, v katerem delu Avstrije žive Slovenci, ker iz poročila lahko dobi človek vtis, da žive kot nomadi.

Argentinski predstavnik je menil, da so zakonska določila o kaznovanju nacizma v skladu z avstrijskimi obveznostmi na podlagi 4. člena konvencije.

Nizozemski predstavnik je kritiziral poročilo, ker v njem ni ničesar o ukrepih, s katerimi bi preprečili diskriminacijo s strani zasebnikov in organizacij.

PREDSTAVNIK ZRN: „POMANJKLJIVO POROČILO“

Delegat ZRN je menil, da je največja pomanjkljivost poročila v tem, da ne vsebuje informacije o prepovedi organizacij v smislu 4. člena konvencije in da v njem ni ničesar o tujih delavcih.

Industrializacija Koroške in slovenska narodna skupnost

V zadnjih tednih so bila na Koroškem svojemu namenu predana tri industrijska podjetja. Na sedanji stopnji svojega razvoja zagotavljajo delovna mesta nadaljnim tisoč deželanom. Le-tim v prihodnje ne bo več treba iskati zasluzka kot delavci-gostači po industrijsko razvitejših predelih Avstrije in Evrope.

Med omenjenimi podjetji bo podjetje za montažo elementov elektronike mednarodnega koncerna Siemens v Beljaku že letos zaposlilo blizu 500 delavcev, čez dve leti pa bo njihovo število naraslo na tisoč. Na zgornjem Koroškem, in sicer v Špitalu ob Dravi, je mednarodno pomembno nemško podjetje Stiebel-Eltron odprlo svoj informacijski center za Avstrijo, ki mu bo prihodnje leto sledil še konstrukcijski center. Skupno bo to podjetje, ki je predvsem specializirano na ogrevalne naprave, nudilo delovno mesto 500 Koroščem. Skoraj istočasno kot omenjeni podjetji je v Bad St. Leonhardu v Labotski dolini odprla tovarna Hermes svoja vrata. Za zgornjo Labotsko dolino je bilo s tem ustvarjenih nadaljnjih 120 delovnih mest.

S temi podjetji je bil v zadnjem času napravljen nadaljnji pomembni korak za industrializacijo Koroške. Koroška se podaja čedalje bolj očitno na pot od kmetijsko-turistične v industrijsko-turistično deželo. V tem razvoju pa pridobiva tudi njeno kmečko kmetijstvo čedalje bolj na pomenu. Kmečke družine se čedalje bolj rešujejo skrbi, kje bodo njihovi otroci našli svoj izvenkmečki zaslužek, ob katerem bodo na svojih malih kmetijah tudi še lahko kmetovali. Dandanašnji je za nje na ponudbo veliko več delovnih mest kot pred petimi leti.

V zadnjih petih letih se je število industrijsko zaposlenega prebivalstva na Koroškem povečalo za okroglo 20 odstotkov na blizu 31.000. Najmanj v enaki meri se je povečalo število delovnih mest v turističnem

Kuvajtski predstavnik je izrekel vrsto kritičnih pripomb, med katerimi je najvažnejša ta, da poročilo vsebuje samo informacijo o zakonodajnih ukrepih, ne pa tudi o dejanskem položaju oziroma o administrativnih in drugih ukrepih.

Kanadski predstavnik je poudaril, da so v poročilu obširno opisani zakonodajni ukrepi, ni pa besede o tem, kako v primeru diskriminacije zagotove izvajanje teh ukrepov.

VEČ INFORMACIJ O DEJANSKI PRAKSI

Indijski delegat je poudaril, da je važno zakonodajne ukrepe ne le sprejemati, ampak jih tudi uveljavljati v življenje, tako da bi manjšine lahko svoje pravice izkoristile in terjale zaščito pred diskriminacijo. Zahteval je več informacij o dejanski praksi.

Egiptovski delegat je avstrijskemu predstavniku očital, da zanikava obstoj nacionalnih manjšin v Avstriji, ko trdi, da gre samo za jezikovne in verske manjšine. Zahteval je pojasnilo k tej trditvi, saj mu je znano, da so se Hrvati in Slovenci v Avstriji vedno imeli za posebni narodnostni skupini.

Avstrijski predstavnik je zahteval, da od-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Ob sedemdesetletnici Wernerja Berga

Koroški Slovenci so se v torek v Domu v Tinjah na svečan način spomnili 70-letnice akademskega slikarja dr. Wernerja Berga. V navzočnosti jugoslovanskega generalnega konzula g. Bojana Lubeja ter političnih in kulturnih predstavnikov koroških Slovencev so slavnostni govorniki: rektor doma g. Jože Kopeinig, predsednik Krščanske kulturne zveze g. Lovro Kaselj in predsednik nadzornega odbora Slovenske prosvetne zveze, odvetnik g. dr. Franci Zwitter orisali Berga kot človeka, umetnika ter prijatelja koroških Slovencev. (Več o pomembni proslavi bomo objavili prihodnjič, op. ured.)

ponemčevanja ob turističnem ponemčevanju ne moremo več prenašati, marsikaj v kritičnem protislovju, vredno vsega obsojanja.

Žal s tem povezanih raziskav in študij s strani slovenskih organizacij na Koroškem še vedno pogrešamo. Establišment čedalje bolj okorelih konservativcev v njihovem vodstvu za take raziskave in študije doslej ni pokazal nobenega zanimanja. Tako se koroški Slovenci srečavamo s paradoksom, da imamo npr. v velikovškem okraju, ki k sreči ne zgublja več na prebivalstvu, kakor je zgubljal v prvih 25 letih po drugi svetovni vojni, opravka z dvema bistvenima nepoznankama: v koliko so se v tem okraju medtem etablirala industrijska in druga podjetja, ki gojijo strpnost med prebivalstvom na eni strani in v koliko delajo nova podjetja na drugi strani v korist Heimatdiensta in germanizacije koroških Slovencev?

Z istima nepoznankama imamo opravka tudi na dvojezičnem ozemlju celovškega, beljaškega in šmohorskega okraja. To je tragično. Toda najmanj tako tragično kot to je dejstvo, da se osrednje slovenske organizacije na Koroškem še vedno niso priborile do osrednjega gospodarskega združenja, do katerega poslovanja bi imeli slovenski podjetniki enako kot slovenski kmetje zaupanje. Zaradi tega se še vedno večina slovenskega kapitala in poslov odvija preko bank, na katere ima Heimatdienst nedvomno več vpliva kot ga imajo slovenske organizacije in slovenski podjetniki.

Zadnje tedne sta sicer osrednji organizaciji koroških Slovencev imenovali svoje delegate v skupni gospodarski odbor. Ta korak, do katerega je prišlo pod očitnim pritiskom terena, je pomemben in rasveseljiv, toda za slovensko narodno skupnost na Koroškem je najmanj tako pomembno, da prične ta odbor delovati in da bo deležen polnomočij, ki jih bo v svojem delu potreboval. (bl)

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

bo na povabilo obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev gostovalo z Bevk-Grabnerjevo dramo

„Kaplan Martin Čedermac“

v soboto, 27. aprila, ob 20. uri v občinski dvorani na Bistrici v Rožu;
v nedeljo, 28. aprila, ob 11.30 v farni dvorani v Železni Kapli
in ob 19.30 v farni dvorani v Škocijanu.

Na prireditve vabita:

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Volilna skupnost v Št. Jakobu v Rožu informira svoje ljudi

INFORMACIJSKI SESTANEK PRI ANTONIČU NA REKI

So gotovo najrazličnejše možnosti, kako dobiti oziroma vzdrževati povezavo med občinsko politično stranko in občani. Šentjakobčani so se odločili za informacijski sestanek, katerega so sklicali za četrtek, 4. aprila, zvečer.

Volilna skupnost je po svojih zastopnikih v občinski sobi naredila obračun za dobo od zadnjih občinskih volitev do zdaj. Interesenti so imeli možnost, da se pozanimajo v vseh zadevah za razjasnitev in točnejše podatke.

Volilna skupnost ima svoj krog zvestih somišljenikov in sodelavcev. Zbrali so se v udobnih prostorih Antoničevega gostišča, da bi čuli poročila svojih odbornikov.

Občinsko delo

Najprej je M. Antonič, vodja slovenske frakcije v šentjakobski občini, pozdravil domačine in zastopnike osrednjih slovenskih organizacij, nato pa poročal o občinskem delu.

V tem poročilu je posebno poudaril, kaj vse je Volilna skupnost v omenjeni dobi na sejah občinskega predstojništva in sveta predlagala, s čim je uspela in kje so druge stranke njene iniciative zavrnila. Skupnost je zastopana v vseh občinskih odborih. Tako zavzemajo Slovenci stališča lahko povsod, kjer so zadeti njihov življenjski interesi.

Slovenski trojki (Antonič, Gabriel in Košat) je največ do tega, da se zboljšajo eksistenčni pogoji za širšo plast prebivalstva. Kjerkoli je govora o podpiranju naših ljudi, je Volilna skupnost aktivna. Tako je dosegla višjo podporo za gospodinjstvo šolo ter za otroški vrtec šolskih sester v Št. Petru, se prizadevala za regulacijo potoka v Suši in podprla gradnjo vodovodnih naprav v Št. Ožbaltu. Protestirala je proti višjemu obdavčenju piva, kritizirala pomanjkljivost občinskega turističnega prospekta, se zavzemala za asfaltiranje poti in zahtevala (kar je delno tudi dosegla) izdatnejše dotiranje kulturnih zadev. Brezplačno odvažanje smeti v velikem tednu je tudi izterjala Volilna skupnost.

Spričo pičlih lastnih dohodkov občine na eni strani in ogromnih izdatkov (že za osebe nad 1 milj. šil. na leto) mora tudi slovenska frakcija svoje koncepte stvarno preudariti in svoje predloge uskladiti z realnostjo. Večjo težavo pa ji delajo druge stranke s tem, da napeljujejo iniciative slov. frakcije pogosto na svoj politični mlin.

Gospodarske možnosti se ne izkoriščajo

To je trdil občinski odbornik Gabriel in s tem opozoril na dejstvo, da se naši ljudje v občini vse premalo zanimajo za dejavnosti na gospodarskem področju.

Če zahteva Volilna skupnost boljše pogoje za kmetovanje, je to navsezadnje le smiselno, ako formulirajo kmeti svoje predstave tam, kjer se to od njih pričakuje. Krožek za bikorejo sicer dobro deluje, a potrebnih bo še več podobnih krožkov, če naj Slovenci prodremo s svojimi idejami na važnem gospodarskem polju.

Ustreznejša organizacija

šele omogoča sodelovanje slov. društev in ustanov v občini, je menil zastopnik Volilne skupnosti, Košat. Misli je na prosvetno društvo, posojilnico, zadrugo in na šolske sestre v Št. Petru. V primernejšo povezovanje med temi so v Št. Jakobu že za časa občinskih volitev ustanovili poseben „narodni odbor“, ki naj bi koordiniral vse dejavnosti in postal neke vrste strešna organizacija. Ta narodni odbor bo treba oživeti, je dejal Košat, predlagal vzpostavitev ustrezne komunikacijske mreže po občini — in sicer tako, da bi vsaka vas imenovala svojega zastopnika, ki bi moral biti dosegljiv po telefonu in tako posredovati vesti na obe strani.

Reorganizacija narodnega odbora in sploh razvoj Volilne skupnosti pa odvisi od tega, v koliko bo Slovencem v občini uspelo pridobiti za delo v javnosti inteligenco in mladino. Tu se bodo morali močno potruditi.

Poročilom odbornikov je sledila diskusija, v kateri so navzoči želeli še podrobnejše informacije in med katero se je izoblikovalo prepričanje, da pač dolgoročno gledano brez mladih moči ne bo šlo naprej. Antonič se je zahvalil vsem za živahno zanimanje, obljubil pomoč občanom v vseh zadevah in napovedal še nadaljnje take sestanke. Po informacijskem delu sestanka sta predavala višji vladni svetnik dr. Apovnik in predsednik Slovenske prosvetne zveze, Hanzej Weiss o Lužiških Srbih. -kl-

Oseba, ki se ni podpisala, je naslovila na g. Antoniča ob priliki informacijskega sestanka na Reki pri Št. Jakobu v Rožu pismo, ki ga prinašamo v celoti in v izvirnem besedilu:

Ihr Tschuschen, was wollt Ihr den noch, Euch ist noch nie so gut gegangen in Österreich. Ihr Vaterlandsverräter. Geht hinüber nach Jugosl. wenn Euch hier nicht passt, Ihr könnt nicht einmal richtig Slovenisch, nicht nur Deutsch verderber, seid auch windisch verderber, Pfui Tschuschen.

Komentar: značilno!

V OZN ostra kritika avstrijskega poročila o položaju manjšin

- Slovenska in hrvska manjšina v Avstriji uživata popolno pravno zaščito, zagotovljeni pa so jima tudi vsi drugi pogoji za nemoten razvoj, piše v avstrijskem poročilu odboru OZN v New Yorku za preprečevanje vseh oblik rasne diskriminacije. Jugoslovanski predstavnik Naste Čalovski, pa je v razpravi o dokumentu opozoril odbor na globoko nasprotje med trditvami v poročilu in dejanskim stanjem.

Oprt na argumente, ki jih naši narodnostni skupnosti v Avstriji že leta posreduje javnosti, je Čalovski opozoril odbor, da Avstrija, s tem da se izmika mednarodnim obveznostim, ki izhajajo iz določil avstrijske državne pogodbe, krši konvencijo o preprečevanju vsakršne diskriminacije.

Potem, ko je jugoslovanski delegat po vrsti izpodbil trditve v avstrijskem dokumentu, je bilo dunajsko poročilo deležno ostre kritike številnih delegatov.

Češkoslovaški član je povprašal avstrijskega predstavnika, kje v Avstriji pravzaprav živijo Slovenci, kajti poročilo vzbuja

vtis, da so razkropljeni kot nomadi. Francoski delegat se je zanimal — podobno kot indijski, ekvadorski in zahodnonemški — če v skladu s 4. členom konvencije (o prepovedi in preganjanju organizacij, ki se opirajo na ideje in teorije o večvrstnosti neke rase ali skupine ljudi) novi avstrijski kazenski zakonik prepoveduje nacistične in neonacistične organizacije.

V bistvo stvari je zadel kuvajtski delegat, ki je izrekel vrsto kritičnih pripomb, zlasti pa to, da je v poročilu govor samo o zakonodajnih ukrepih, ne pa o dejanskem stanju. Podobno je sodil tudi Kanadčan. Egipčanski delegat je očital Avstriji zlasti to, da trdi, da v Avstriji ni narodnostnih, temveč samo verske in jezikovne manjšine. Večina je zahtevala več podatkov o resničnem stanju.

Spričo tako hude kritike je avstrijski delegat zaprosil za preložitve zasedanja, na naslednjem pa je na nekaj vprašanj odgovoril, za ostala pa je obljubil novo poročilo svoje vlade. Odbor pričakuje, je bilo rečeno, da bo odgovore, ki jih zahteva, tudi dobil.

(Delo)

Chaban-Delmas — Francoska zunanja politika nespremenjena

PARIZ. — S smrtjo predsednika Pompidouja se je degolistična večina, ki je bila prvotno pod vplivom močne osebnosti pokojnega generala de Gaulle, nato pa se je ohranila zaradi kohezijske moči, ki jo je predstavljal Georges Pompidou, mož, ki mu je sam de Gaulle poveril nalogo, da nadaljuje njegovo politiko skoraj popolnoma razsula. To dokazujejo med drugim tudi številne kandidature v okviru same vladne večine.

Zadnja kandidatura je bila kandidatura sedanjega ministrskega predsednika Messmerja, ki je pozval druge kandidate vladne večine, to so Chaban-Delmasa, Giscarda d'Estainga in Faurea, naj se umaknejo, ker je za Francijo potrebna enotna kandidatura večinskega predstavnika, ki bi bil protiutež „socialistično-komunističnemu“ zastopniku Mitterrandu. Pozivu Messmerja pa se je odzval le predsednik poslanske zbornice Edgar Faure. Ker sta Chaban-Delmas in Giscard vztrajala pri kandidaturah, se je Messmer umaknil.

Tako so ostali v boju za mesto francoske-

ga predsednika kandidati: socialist Mitterrand, ki ga podpira vsa leвица s komunisti vred, ter dva kandidata vladne večine: Chaban-Delmas in Giscard d'Estaing.

Nekdanji ministrski predsednik Chaban-Delmas je izjavil, da bo v primeru izvolitve za predsednika, ohranil linijo zunanje politike Francije, ki sta jo doslej vodila de Gaulle in pred kratkim umrli Georges Pompidou. Dalje je dejal, da bo Francija ostala zvesta atlantski zvezi in prijateljstvu z Združenimi državami Amerike. Ta zvestoba pa ne sme vplivati na svobodno odločanje Francije. „Če zmaga leвица z Mitterrandom na čelu, bo v kratkem času nastala velika zmeda, kajti Mitterrand ne bo zdržal pritisku komunistov,“ je izjavil Chaban.

Po presoji javnega mnenja bosta na volitvah 5. maja dobila največ glasov Mitterrand in Giscard d'Estaing. Kot zmagovalec bi izšel s 36 odstotki Mitterrand, sledil bi mu Giscard s 27 in Chaban s 26 odstotki. Hkrati meni večji del vprašancev, da bi verjetno Chaban v drugem volilnem krogu premagal Mitterranda.

POLITIČNE NOVICE

WALDHEIM JE OBSODIL IZOLACIJO

NEW YORK. — Te dni se je s posegom glavnega tajnika svetovne organizacije dr. Kurta Waldheima začelo izredno zasedanje glavne skupščine OZN o surovinah in razvoju, na katerem sodeluje več kot petdeset vladnih poglavarjev, zunanjih ministrov in drugih predstavnikov držav članic OZN.

V svojem otvoritvenem govoru je dr. Waldheim naštel šest glavnih težišč, ki so vsa zvezana s surovinami in imajo neposreden pomen za mir in stabilnost na svetu.

Nobena država se ne more izogniti vprašanjem uboštva, naraščanju prebivalstva, pomanjkanju hrane, zmanjševanju energijskih rezerv, naraščanju vojaških izdatkov in inflacijskem razvoju svetovnega denarnega sistema, je poudaril glavni tajnik OZN. Opozoril je na posebno zastrašujoče dejstvo, da nismo imeli na svetu še nikoli tako malo živilskih rezerv kot dandanes.

Med ministri v New Yorku je treba omeniti sovjetskega politika Gromika, Joberta (Francija), Scheela (Zvezna republika Nemčija), Kissingerja (Združene države Amerike), Teng Hsiao-pinga (Kitajska) itn.

Avstrijski zunanji minister dr. Rudolf Kirchschläger bo 22. aprila v okviru glavne skupščine podal izjavo.

NACISTI SO UPORABLJALI ELEKTRIČNO GILJOTINO

VARŠAVA. — S čim vse niso nacisti pobijali svojih žrtev! Poleg strelnega orožja jim je služil nož, jim je služil kol, pa tudi plin in končno tudi stara že davno preizkušena giljotina. O tem sicer doslej še ni bilo govora, toda poljska tiskovna agencija „Interpress“ poroča, da so nacisti v zadnji vojni uporabljali dve giljotini, eno navadno, torej

staro giljotino, kot je bila nekoč v navadi v Franciji, in eno na električni pogon. Uporabljali so ju na Poljskem jeseni 1944. leta.

To je prišlo na dan pred kratkim pred neko poljsko komisijo, ki proučuje nacistične zločine na Poljskem. O obstoju teh dveh giljotin je pričal neki Poljak, ki je izjavil, da je skupno z 11 drugimi poljskimi, francoskimi in češkimi jetniki bil primoran kot pomočnik krvnika prisostvovati ubijanju jetnikov. Vsak teden sta giljotini „delovali“ po dva dni in sta v teh dneh odsekali glavo 80 jetnikom.

Kakor poroča poljska agencija, je bilo na tak način umorjenih na tisoče jetnikov, vendar ni mogoče določiti točno število žrtev, kajti ne ve se, kam so nacisti žrtve pokopali.

LOVSKA LETALA ZA AVSTRIJSKO VOJSKO

DUNAJ. — Avstrijsko obrambno ministrstvo je podalo uradno izjavo, da se še niso čisto določili za nakup lovskih letal (prestrežnih lovcev), ki jih namerava Avstrija kupiti v Združenih državah Amerike. Gre namreč za ameriške lovce znamke Tiger II z dvojno zvočno hitrostjo. Tačas, javljajo v obrambnem ministrstvu, preizkušajo različne letalske znamke. Stroške za nakup lovcev cenijo preko ene milijarde šilingov.

AVSTRALSKI PARLAMENT RAZPUŠČEN

CANBERRA. — Avstralski vladni vodja Gough Whitlam je sklenil razpustiti parlament in razpisati nove volitve le 16 mesecev potem, ko je bil izvoljen za ministrskega predsednika. Whitlam je poudaril, da se je odločil za razpustitev parlamenta, ker parlament ni hotel odobriti nekaterih pomembnih zakonskih osnutkov.

Vedno več nemško-govorečih sodeželanov je pripravljenih, da se solidarizirajo s koroškimi Slovenci v boju za narodno enakopravnost. Zanimajo se za informacije z naše strani, zlasti ker spoznavajo, da večina nemških listov postavlja naš problem v napačno luč. V našem interesu je torej, da posredujemo tistim demokratom, ki ne obvladajo slovenskega jezika, informacije in analize o vseh vprašanih, ki se porajajo ob nedemokratični avstrijski politiki v oziru na manjšine, in sicer v nemškem jeziku. V ta namen je Klub slov. študentov ponovno začel izdati nemški list „INFORMATION“.

Prva letošnja številka obravnava sledeča vprašanja:

- Solidarnostni komite in pomen zavezništva z nemškimi demokrati Vindišarska teorija
- Ocena študijske komisije Kreiskyja
- Recenzija brošure „Kärnten — ein Alarmzeichen“
- Krajše informacije o aktualnih dogodkih na Koroškem

Pozivamo vse rojake, da naročijo za svoje nemško-govoreče prijatelje in znance „INFORMATION“. Naročila pošljite na naslov: Klub slovenskih študentov, Mondscheingasse 11, 1070 Wien.

Cena posamezne številke: 5.— šilingov.

„INFORMATION“ bo izhajala večkrat na leto (posebno ob politično važnih dogodkih). List je mogoče abonirati tudi za dalj časa.

Klub slovenskih študentov

Postani član SAK!

DOM V TINJAH:

Prisrčno srečanje slovenskih zamejskih književnikov

Dom v Tinjah postaja zares dom duhovne kulture. Na cvetno nedeljo popoldne so se zbrali v njem odlični slovenski „kulturniki“, pesniki in pisatelji s Koroškega in Trsta. Z njimi pa tudi dokaj odličnih gostov, ki so želeli osebno spoznati zamejske literarne ustvarjalce in se z njimi udeležiti tako imenovanega literarnega seminarja. Med gosti so bili dvorni svetnik dr. Joško Tischler, vladni svetnik dr. Pavel Apovnik, vodja slovenskega radia Helmut Hartman, profesorica Karmen Renkova (iz Trsta), prof. Zora Tavčarjeva-Rubulova (iz Trsta) in še lepo število izobražencev in akademikov s Koroškega, ki cenijo slovensko leposlovno ustvarjanje.

Književnike (8 s Koroškega in 5 s Tržaškega) in goste je pozdravil vodja Tinjskega doma ravnatelj Kopeinig z lepim nagovorom. Izrazil je veselje, da je uspelo doseči to prvo srečanje slovenskih besednih ustvarjalcev s Koroškega in Primorskega, ki bo vsekakor ustvarilo temelj za nadaljnje sestanke besednih umetnikov v podvig sodobne slovenske literature. Dom v Tinjah je vselej pripravljen nuditi gostinski krov.

Nato je nastopil referent, že priznani mladi slovenski književnik in literarni kritik, član evropskega PEN-kluba g. Lev Detela, ki je prikazal koroško literarno ustvarjalnost v preteklosti in sedanjosti v njeni značilnosti, ki je samorastniško pogojena in provincialna. Pravično je odmeril zasluge stajnejšim in mlajšim književnikom, ki so zlasti z revijo Mladje začeli na Koroškem novo literarno obdobje, čeprav je ta mlada literatura šele v zagonu. Književnik Detela je govoril kot strokovnjak, ki je dobro razgledan v sodobni evropski, zlasti v nemški literaturi.

Nomesto obolelega dr. Erika Prunca, ki je imel napovedano predavanje o problemih koroške slovenske literature, so nastopili in brali svoje slovstvene stvaritve tržaški književniki. Prva se je predstavila mlada profesorica Irena Žerjal (iz Ricmanj pri Trstu), ki je že priznana slovenska moderna pesnica, saj je izdala že dve pesniški zbirki: *Goreče oljke* in *Topli gozdovi*. (Pobudo za slovstveno ustvarjanje je dobila že v gimnazijskih letih pri pisatelju prof. dr. Turnazijskih letih je prebrala nekaj svojih novejših pesmi, ki jih je označila kot zelo umirjene. Vendar so njene pesmi izrazito modernistična lirika z nadihom svetovljanske širine. V pesmih je bilo čutiti, da je zvesta narodni bolečini našega rodu ob morju.

Za njo je nastopila književnica učiteljica Marija Mislej iz Nabrežine pri Trstu (tudi učenka Turnška), ki je najprej namesto bolehnega (a navzočega) pesnika Jaka Renka, akademika filozofa v Trstu, zelo občuteno

prebrala nekaj njegovih pesmi. Predstavila je zares modernega pesnika, pesnika z moderno dikcijo (npr. Obhajam se vsak dan s smrtjo). Zatem je Mislejeva prebrala svoj Biser, svojo pesem v prozi, ki je bila čudovit spev slovenskemu morju in slovenski obali.

Pesnik Boris Pangerc iz Doline pri Trstu, avtor pesniške zbirke *Semafor*, je prebral le nekaj kratkih svojih pesmi, vendar je v njih pričaral toplo občutje, kot npr. v pesmi o pokojni materi, ki jo je izgubil, ko je bil 3 leta star.

Najuglednejša tržaška literarna ustvarjalca Boris Pahor in Alojz Rebula se nista mogla udeležiti literarnega sestanka, pač pa je pisatelj Rebulo zastopala njegova soproga Zora Rebula-Tavčarjeva, ki je tudi pomembna tržaška književnica, ki ustvarja lastna dela in tudi veliko prevaja za slovenski radio v Trstu.

Od koroških literatov so brali svoje stvaritve Milka Hartmanova, Valentin Polanšek, Gustav Januš, Horst Ogris, Florijan Lipuš in Janko Messner. Po tematiki je bil najbolj zanimiv Janko Messner, vendar je njegova stvaritev (razgovor dveh nerojenih) bolj zaudarjala po politični trohnobi v deželi „Danski“.

Dokaj koroških književnikov je manjkalo, tako Kristo Srienc, Anton Kuchling, Marija

lnzko, prof. dr. Janko Polanc, dr. E. Prunč, Andrej Kokot, Anita Hudl, Karel Smolle in še mlajši. Nekateri so se opravičili zaradi daljave, večina pa je bila na pogrebu gospe Jelenove.

Diskusija je bila zelo razgibana, a stvarna. Vanjo so zelo informativno posegali tako književniki sami, zlasti pesnica Irena Žerjalova in Zora Tavčarjeva, pa tudi navzoči iz občinstva. Razčiščeni so bili pojmi ne samo o sodobnih literarnih gibanjih (kvalunkvistih), marveč tudi nazori o nekaterih literarnih osebnostih, kot o Handkeju, Perkonigu, Tomizzi (v Trstu), Prežihu.

Srečanje je bilo v zelo dobrem, prijateljskem vzdušju in je bilo zelo plodovito. Izkazalo se je, da sedanji čas kljub pluralistični družbi le zahteva srečanje kulturnotvornih rojakov.

Dozorela je misel, da bi vsako leto prirejali nekaj literarni festival, na katerem bi nastopali vsi književniki, ne samo nekateri. Najboljše stvaritve, ocenjene po najvišjih umetniških kriterijih, naj bi bile nagrajene s posebnim priznanjem.

Dom v Tinjah je domačim koroškim in primorskim književnikom izkazal prisrčno gostoljubje. Prav tako tudi vsem gostom. Dober začetek priznanja slovenskim slovstvenim ustvarjalcem je bil storjen.

Dr. M. T.

LIKOVNA UMETNOST:

Ernst Arbeitstein v galeriji Hildebrand

Ob veliki udeležbi ljubiteljev likovne umetnosti, so v sredo, 10. aprila, v galeriji Hildebrand, odprli razstavo amaterja in avtodidakta Ernesta Arbeitsteina. Med občinstvom — slovenskim in nemškim — smo opazili nekaj vidnih osebnosti: dvornega svetnika dr. Joška Tischlerja, kulturnega referenta pri deželni vladi dr. Pavla Apovnika, predsednika Krščanske kulturne zveze Louva Kaslja, predsednika Zveze slovenskih organizacij odvetnika dr. Francija Zwitterja, ravnatelja Slovenske gimnazije dr. Pavleta Zablatnika in druge.

Dr. Apovnik, ki je tudi razstavo odprl, je v kratkih besedah povzel misli iz njegovega kataloga.

O njegovem življenjepisu danes ne bomo pisali, ker je o tem naš list že poročal, pač bi radi napisali nekaj stavkov o slikarju Arbeitsteinu, kot ga je ocenila Mija Kemperle:

»Ernst Arbeitstein, amater in samorastnik, išče svoje motive za svoje slikarsko ustvarjanje iz svoje okolice, prizore iz kmečke idile, v katere se urinja moderni ritmi življenja.

Slikar gradi svoja dela na podlagi iz-

kustev in doživlja prizore, ki so se nabrali v njem že iz otroških let. Kompozicija je pousem svobodna in meji v sami tehniki na abstrakcijo. Krivulje in linije so poudarjene, vendar nimajo namena samo omejevali notranjo zgradbo, temveč išče preko njih soglasje z drugimi barvami. S tem ustvarja samosvojo, novo prostorskost. Figura se po-
taplja v svetlobno barvno optično celoto slikovnega tkiva in izgublja svojo individualnost. Svetlobno vrednost barve sama nadomesti svetlobo kot posebnega dejavnika. Slikar se zavestno odreka čustvenosti. Predmetna realnost mu služi v toliko, da lažje rešuje problem ponostavljanja, tako da dobi čim bolj enostavno in enotno obliko kompozicije. Barve so žive nanešene ploskovno. Njegovo nebo je rožnato, rdeča barva, z vsemi možnimi akcenti, je prisotna v slehernem njegovem delu. Taka barvna skala pa daje slikam magično, irealno noto.«

Razstava mladega umetnika bo odprta še do 24. aprila. Odprta je od 17. do 20. ure, v soboto in nedeljo pa od 10. do 14. ure. Umetnik je navzoč ves čas trajanja razstave. B. L.

LEV DETELA:

O koroškem literarnem samorastništvu, njegovih težavah in možnostih

(Referat na literarnih pogovorih v Tinjah; cvetna nedelja 1974)

To naj bi bil traktat o sodobni slovenski koroški literaturi, o njenem samorastništvu, o njeni ujetosti v provinco, v nemški sosvet. To pa naj bi bil tudi traktat o prerasti provincialnega iz samorastniškega, traktat o tem, da literatura ne nastaja le v velikih centrih sveta, temveč prav tako — in vedno bolj tudi na obrobju: na Koroškem, na Nižnjem Avstrijskem, v retoromanski Švici, v Liechtensteinu, v Luxemburgu, med Baski, v lüneburški pušči, v Andorri.

Beseda SAMORASTNIK je pridobila v slovenskem duhovnem življenju poseben pomen. Od kar je Prežihov Voranc sredi tridesetih let v ljubljanski SODOBNOSTI priobčil novelo z istim naslovom SAMORASTNIKI, je prav SAMORASTNIŠTVO postal sinonim za neizpodbitno vztrajanje v prvobitni resničnosti, v boju z elementar-

no silo domače zemlje. Prežih je prikazal, rekel bi, samosvojo ljubezen koroškega človeka do te večkrat skope zemlje. In to ni bila sentimentalna ljubezen, temveč skorajda trpka ljubezen, kot je bil trd boj z večkrat zahrbtno in skopo zemljo, iz katere je bilo šele treba izsiliti osnovne pogoje za življenje.

Vendar vztrajanje na trdi zemlji ni bila edina in morda odločujoča oblika boja. Osnovno je bilo morda vztrajanje v dvojezičnem svetu, v svetu, katerega uradno življenje se je — in to vedno bolj, odvijalo predvsem v nemškem jeziku.

To je to koroško slovensko SAMORASTNIŠTVO, to je ta koroška vrženost v tujino in provinco.

Mnogi naglašujejo, da je provinca takorekoč slepa in gluha za vse, kar so resnične in aktualne teme sodobnosti. Provinca, govorijo, obravnava in rešuje samo tisto, kar so že drugi obravnavali in razrešili. Provinca, to je tisto, ko vprašajo, ali se to že sme, in zakaj se to sme, in do katere mere, in potem, ko slišijo, da je to, kar se pravzaprav ne sme, razrešil že nekdo v

Londonu ali New Yorku, potem se verjetno sklicujejo na to, da je o vsem tem že govoril nekdo drugi, tako da njim o tem sploh ni treba razpravljati, ko je na drugem mestu bilo že vse lepo in prav — in morda celo po akademsko povedano, tako da tu, kjer bi vse rodilo morda celo užaljenost in zamero in zasebno obračunavanje, sploh tega ni treba povedati.

Z drugimi besedami povedano: provinca raje govori v preteklem času, manj v sedanjiku in najmanj v bodočem času, v futuro.

Provincializem korenini pravzaprav v lastnem strahu, da bi bil provincialen.

Da je provinca tudi nekaj drugega kot glas o njej, to je med drugim dokazal Prežihov Voranc, ki gotovo ni bil pisatelj centra in literarnega svetišča, temveč človek obrobja, periferije. Vendar je silovita intenziteta njegovega literarnega upodabljanja, tragika in trdoživost njegovih koroških ljudi v novi literarni perspektivi, njegov prikaz provincialnega življenja v širokem kompleksu z univerzalno in internacionalno dimenzijo, rodilo novo vrsto slovenske kritične in realistične literature, ki je postala skoraj simbol za nove možnosti vseslovenskega literarnega razvoja.

In vendar: kot je tu prikazan primer literata iz province, ki je tragiko in perspektivo province in njenih ljudi popeljal v literaturo z vsesplošnim pomenom, tako je ta provinca istočasno

Kratke kulturne

TURNEJA SLOVENSKEGA OKTETA PO NEMČIJI

Pravkar se je vrnil z gostovanja po Nemčiji znani Slovenski oktet. V enem tednu je opravil kar pet koncertov: V Derendingenu, Stuttgartu, Essnu, Dortmundu in Frankfurtu; razen tega pa še televizijsko snemanje v Stuttgartu in radijsko v Kölnu ter neuradni nastop v Bingnu ob Renu.

V Derendingnu je Slovenski oktet počastil spomin začetnika slovenske besede Primoža Trubarja, ki je, kot pravi napis na vratih cerkvice, pokopan ob zunanjem zidu zakristije.

NOVO BOLGARSKO OPERNO DELO

Nova opera bolgarskega skladatelja Lazarja Nikolova „Prometejeva meja“, ki so jo nedavno prvič izvedli v Sofiji, je izzvala veliko zanimanje mnogih tujih muzikov, ki so imeli priložnost slišati orkestrsko izvedbo tega dela. Sovjetski skladatelj Veli Muhatov meni, da je to delo izredno pomembna opera moderne smeri, ki bo zavzela pomembno mesto v repertoarju opernih hiš in se bo zelo priljubila ljubiteljem moderne glasbe.

„LOVCI BISEROV“
NA MARIBORSKEM ODRU

Mariborska opera je pred kratkim prvič krat uprizorila manj znano opero „Lovce biserov“ francoskega komponista Georgesa Bizeta, pod dirigentskim vodstvom Borisa Švare.

LEVSTIKOVE NAGRADE 1973

Levstikove nagrade za leto 1973, ki so bile podeljene pred kratkim, so prejeli Svetlana Makarovič za izvirno leposlovno delo za otroke „Miška spi“, Marija Lucija Stupica za izvirne ilustracije Andersone pravljice „Kraljična na zrnu graha“ in naš primorski rojak Milko Matičetov za poljudnoznanstveno delo s področja humanističnih ved, zbirko pravljič „Zverinice iz Režije“. Žirije so sestavljali Mariana Kobe, Ela Peroci in Ivan Minatti za izvirno slovensko leposlovje, Janez Močnik, Marijan Tršar in Julijan Miklavčič za likovna dela, dr. Franc Jerman, dr. Jože Lokar in Borut Ingolič za poljudnoznanstvena dela.

PRIMORSKA POJE

Z nastopi pevskih zborov, ki so se začeli sredi marca v Trstu, končali pa minulo soboto v Kobaridu, je izzvenela pomembna pevska manifestacija „Primorska poje“, ki slavi letos svoj mali jubilej: petletnico uspešnega delovanja. Letos se je zvrstilo še 5 nastopov primorskih zborov v Vipavi, Gorici, na Dobrovem v Ilirski Bistrici in Divači. Organizatorjema, Združenju pevskih zborov Primorske in Slovenski prosvetni zvezi v Italiji, je uspelo zbrati in čvrsto povezati med seboj preko 60 pevskih zborov, kar je obrodilo predvsem dvoje sadov: množično pevsko razvejanost in splošno kvalitetno porast.

rodila najrazličnejše polliterarne protitokove, najrazličnejša jezljiva kulturniška območja z različnimi lokalnimi pisateljskimi društvi, časnikarskimi feljtoni, revije, almanaha, kulturne nagrade, nagrade za mladinsko literaturo, nagrade deželnih vlad in podobno. Prav tu, prav v teh krogih, kjer se je delala ali pa se še dela uradna, uradna literatura, novodobne in večkrat globalno premišljene kulturne ofenzive s širšo družbeno in kulturno perspektivo velikokrat niso našle razumevanja, ali pa so celo naletele na oster in neusmiljen odpor.

Kaj je torej provinca. Je pokopališče literarnega razvoja? Ali nekaj drugega? Neka nova možnost za literarno izražanje, ki je lahko bolj svobodno in kritično, a tudi samosvoje, samorastniško, ker se mu ni treba toliko ozirati na večkrat toge in vladarsko uniformirane institucije bleščečega centra?

Provinca je lahko eno in drugo.

Provinca, ki priznava le vse potrjeno, uradno, standardizirano.

Provinca, ki sama sebe ne razume. Ki veruje le v svojo glorificirano zgodovino. Provinca, ki samo sebe idealizira in harmonizira.

Provinca, ki ni sposobna, da bi videla samo sebe z distanco, ki ne zna svojega dejanja in nehanja postaviti pod vprašaj.

Kaj ni taka provinca kot rojena za najrazličnejše ideologije o nepremakljivem, dobrem, idilnem, lepem? (Dalje prihodnjič)

Šmihelčani spoštujemo naše nekdanje učitelje

Leta 1905 je začela v Šmihelu poučevati Frančiška Pišek, hčerka višjega železniškega uradnika. Rojena je bila v Trstu, študirala je v Celovcu, učila pa celih 15 let v

Frančiška Pišek: leta 1920 je morala zapustiti šolo v Šmihelu, ker je bila pri plebiscitu za priključitev k Sloveniji.

mi k njej, v Ljubljano," smo rekli. France Kropivnik je najel Sienčnikov avtobus in začel zbirati udeležence za srečanje sošolcev z izletom v Ljubljano. Priglasilo se jih je 50. Veselo je bilo v avtobusu. Zaradi snega na Jezerskem smo se peljali po daljši, a varnejši poti, mimo Prevalj, Celja in Trojan, in v treh urah smo bili tam. Čas smo si krajšali s pripovedovanjem dogodivščin iz šole, pred šestdeset in več leti. Součenec Črčej nam je po mikrofonu prebral dvoje Piškinih pisem. Občudovali smo svežost nje-nega duha in modrost, ki je bila izražena v pismu. Najbolj všeč nam je bila njena pisava. Vsaka črka napisana natančno kot bi bila gravirana. Nikjer ni bilo opaziti znaka kake starosti ali trepetanja.

Najprej smo si ogledali Ljubljano, potem pa odšli na skupno kosilo k Cirmanu v Medno. Skupaj z drago učiteljico, kateri smo najprej voščili za god, sta bila tam še Katica Urbanc, roj. Milač, ki je tudi učila leta 1919—1920 v Šmihelu in Jernej Čebul —

Šmihelu. Leta 1920 ji niso hoteli dati več službe, morala se je preseliti v Ljubljano, kjer so živeli njeni starši.

Spomin nanjo pa je ostal vsa leta živ. Mnogi so ji pisali in vsakemu je odgovorila. Duhovna vez je obstajala med njo in njenimi petnajstimi razredi šmihelskih učencev. Saj se je z nami, koroškimi otroki s posebno ljubeznijo trudila in nas naučila veliko koristnega. Zнала nam je tako lepo pripovedovati slovensko zgodovino, da smo postali ponosni, da smo otroci tega naroda. Skrbno nas je učila slovenščine, da smo jo vzljubili. Vcepila nam je veselje do branja. Njena generacija še danes bere slovenske knjige in časopise.

Zelo dobro je učila nemščino. „To boste potrebovali v življenju," je dejala. „Kolikor jezikov govoriš, toliko mož veljaš." Sama je znala tudi italijansko, ker je v Trstu obiskovala ljudsko šolo, in so tam učili tri jezike: slovensko, nemško in laško.

Po vojni smo zvedeli, da se ji je posrečilo ubežati iz omrežene Ljubljane in je nekje v hribih poučevala, zastonj, zapuščene kmečke otroke in tako preživela ta najgroznejši čas v slovenski zgodovini.

Vabili smo jo na Koroško na obisk. Res je prišla. Leta 1962 je uživala štiri tedne gostoljubje pri nekdanji učenki Šercerjevi Milki. Takrat so se nekega večera zbrali številni njeni učenci pri Šercerju in doživeli prijetno srečanje s svojo učiteljico.

To svidenje je bilo spet letos v marcu. Naša učiteljica je obhajala 88-letnico. „Ne moremo je vabiti na Koroško, gremo rajši

Obisk šestdesetletnikov

Čebulov Nužej iz Šmihela, učitelj, ki zdaj živi upokojen v Kamniku. Vsi trije so morali leta 1920 zapustiti Koroško, ki se jim je tako priljubila. Morali so iti, ker jim takratni oblastniki, kot zavednim slovenskim učiteljem, niso dali službe. Zraven pa sta bila dva Ljubljanačana: znani dirigent Radovan Gobeč, ki je do leta 1920 hodil tudi v Šmihelu v šolo, ko je bival pri dedu in babici pri Šuštarju in Mirko Kušej, Davidov v Šmihelu. Vsi so čakali že v jedilnici. Pristrčno je bilo svidenje z drobceno učiteljico Piškovo in drugimi znanci. Po stiskanju rok in poljubovanju, je učiteljica vsakega učenca, čim ji

je povedal, kako se piše, takoj prepoznala.

Po izdatnem skupnem kosilu je spregovoril Mirko Kumer in povedal, da je součenca vodila semkaj ljubezen in spoštovanje. Pa tudi hvaležnost. Hočemo svojim učiteljem še enkrat seči v roko, pogledati v oči in reči: hvala! Spomnil se je časov, ki so bili, tudi rajnih duhovnikov in učiteljev, ki so že odšli v večnost. Zahvalil se ji je za vso učenecem izkazano skrb, in voščil ljubo zdravje na tem svetu, na onem pa sveti raj, kot to pravi koroška voščilna pesem-godovnica.

Nato je spregovorila najprej gdč. Piškova: **Kot nepremakljivi ste stali in stojite še danes. Prekaljeni v težki preteklosti nepretgoma nosite pritisk móre, pritisk, ki ga pozna le tisti, ki je vaš, ki je živel z vami, z vašimi sinovi-vodniki. Srečna in ponosna sem na vas, ki se ohranjate z lastno močjo. Ne samo to — vaš vzpon je čudovit! Lepša mi stare dni. Zahvalim se vam, da ste me prišli obiskat in mi s tem napravili veselje. Prišli ste pa tudi po slovo.**

Ostanite kar ste bili do sedaj, bodite srečni še tudi, ko vaše učiteljice ne bo več!

Nato sta spregovorila še Katica Urbanc in Jernej Čebul. Slednji je dejal, da bo imel v avgustu svoj god, naj tudi njega pridemo v Kamnik obiskat.

Težko je bilo slovo, saj smo že vsi prileteli. Vendar smo bili vsi istega mnenja, ko smo se vozili domov: Lepo in pristrčno je bilo. Dobre učitelje smo imeli.

Lipa nad Vrbo

Pousod po Koroškem so volitve v farni svet, tako tudi v Lipi nad Vrbo. Volili so samo tisti, ki so prišli k božji službi. Po prešetju glasov se je pokazalo, da je dolgoletni trud in sodelovanje pri olepšanju liturgije prineslo dober sad. Posebno nas je razveselilo, da sta bila izvoljena v farni svet tudi dva zavedna in verna Slovenca na vzglednem mestu. Lahko ju imenujemo: to sta Jožef Sablatnik iz Semišlovce in Blaž Šturm iz Lipe. Pozabiti pa ne smemo tudi tistih, ki niso bili izvoljeni v farni svet in da so tudi veliko prispevali k temu, da so volitve tako dobro uspele.

Slovenski verniki se zavedajo, da brez truda ni uspeha. Zvesto izpolnjujejo svojo verno dolžnost v cerkvi in v javnosti, ker brez tega danes gotovo ne bi bilo več slišati slovenske besede v lipški fari. Dobro se še spominjamo tistega časa, ko so nekateri ljudje hoteli odpraviti v cerkvi vse, kar je bilo slovenskega. Takrat so bili Slovenci res na mestu, ki so z odločnim nastopom to preprečili. Kot zavedni Slovenci in kristjani so dosegli svoj cilj. S tem lahko ugotovimo, da je verno ljudstvo njih trud in delo, vzelo resno. Upamo, da bo ostalo še nadalje tako, in v tem smislu izvoljenim in vsem Slovencem prav pristrčno čestitamo.

J. L.

NE POZABITE!

V četrtek, dne 25. aprila 1974, bo odjaja o koroških Slovencih v drugem programu avstrijske televizije. Točno uro boste razbrali iz dnevnega časopisja.

HIMEN MLADEMU PARU

Na velikonočni ponedeljek sta se poročila v Štebnu pri Pliberku g. magister Franc Wedenig in gdč. Ljudmila Writz.

MLADI zakonski dvojeci želimo mnogo sreče in obilo božjega blagoslova na njuni novi življenjski poti!

„Večer“, torek, 9. IV. 1974:

Šel je popotnik skozi koroški vek

Najbolj svojska in zanimiva prireditev področnega srečanja, ki je požela tudi največ priznanja občinstva, je bil kabaretni večer mladinske gledališke skupine Oder 73 iz Pliberka. Gostje so v svojem kabaretu Šel je popotnik skozi koroški vek duhovito in domiselno parodirali in ironizirali politične in druge dogodke iz zadnjih dveh let na dvojezičnem ozemlju avstrijske Koroške. Narodne, ponarodele, Prešernove, in druge pesmi s svojimi znanimi vižami so bile v večini primerov prav imeniten okvir za ironiziranje dogodkov in odnosov na Koroškem oziroma vsega tistega, kar Slovence boli in prizadeva v njihovem narodnostnem, gospodarskem in političnem življenju. Duhovite paradije sevedaniso žaljive, marveč skozi grenak posmeh prikazujejo vse tisto, kar je v zadnjem obdobju prizadelo koroške Slovence.

Kabaretni večer Šel je popotnik skozi koroški vek je domiselno sestavila in režirala Anita Hudl. Govorili in peli so Jožko Hudl, Franc Kuežnik, Alojz Mesner, Jože Nahbar, Štefka Pečnik, Tilka Markec, Štefan Hudl in Jože Krasnik. Najtežji nalogi sta dobro opravila Jožko Hudl in Franc Kuežnik. Posebno Kuežnik se je predstavil kot nadarjen komik.

Kabareta si seveda ni mogoče predstavljati brez primerne glasbene skupine. Kabaretni večer Šel je popotnik skozi koroški vek so na področnem srečanju dopolnili fantje iz Šmihela, ki delujejo v skupini Bellami-s kinga. Vodi jih Stan-ko Sadjak, razen njega pa igrajo še Emil Krištof, Albert Krajger in Rudi Koss.

Gostom s Koroške, ki so v petek popoldne navdušili občinstvo v kazinski dvorani, so izrekli priznanje in izročili spominska darila predstavniki prirediteljev, združenja gledaliških skupin Slovenije, zveze mladine in zveze kulturno prosvetnih organizacij Maribora. M. Š.

Mokrije

Dne 5. aprila se je na cesti iz Velikoveca proti Sinči vasi pripetila huda prometna nesreča. Študent Marijan Pandel je imel v svojem vozu svojo mater Štefko Pandel in svojo teto s tremi malimi otroki. Iz nasprotne strani privozi s pretirano brzino drug vozač, katerega je zaneslo čez cesto, tako da sta trčila voza drug proti drugemu in je bilo na mestu osem ljudi težko ranjenih.

Najtežje je bila prizadeta mati Štefka Pandel, ki je umrla med prevozom v celovško bolnico. Pandlova mati zapuščala pet otrok, najstarejši Marijan je maturiral poleti 1973 in nato odslužil vojake, drugi štirje se še šolajo. Družina je leta 1961 zgubila v prometni nesreči svojega očeta Feliksa Pandla. Z veliko skrbjo in ljubeznijo je mati Štefka skrbela za svojo družino in si prizadevala, da bi si njeni otroci pridobili v šolah potrebno znanje za življenje.

Sedaj pa je nesreča na cesti vzela otrokom tudi mater.

V sredo, 10. aprila, smo rajno Pandlovo mater od Mohorovega doma v Mokrijah, kjer je Štefka preživela svojo mladost, spremili na goro Št. Danijel. Pogrebne obrede je vodil šentviški župik g. Krištof in se v pristrčnem govoru poslovil od rajne in zveste faranke. Pogreba se je udeležil tudi doblravaški prošt s sedanjim in prejšnjim kaplanom ter ravnatelj Slovenske gimnazije dr. Zablatnik s profesorji.

Po težki življenjski borbi je rajna našla mir na domačem pokopališču.

Žalujočim otrokom velja naše iskreno sožalje.

KLUB MLADJE OBVEŠČA:

Izšla je nova številka mladja

Mladje 15/74 prinaša poleg pesmi Gustava Januša, Staneta Wakou-niga in Valentina Polanška tele prispevke:

Janko Messner, tabu,

Florijan Lipuš, blaž smule,

Lev Detela, kar nas bo poživel,

Florijan Lipuš/Janko Mesner: ekstremist Matija Gubec (dramatični prizori za politično vzgojo, agitka),

Vladimir Vremec, izhodišča in naloge kulturnega delovanja pri zamajskih Slovencih.

Nadalje poroča Pavel Zdovc o novi dialektološki študiji iz gutsmanovega domačega kraja, Lev Detela ocenjuje Trstenjakovo antropološko teologijo, Milena Merlak pa je prispevala zapisek o srečanju s sezonskimi delavci.

Kot gosta pozdravljamo v mladju 15/74 mladega dunajskega pisatelja Petra Roseija.

Aktualno korespondenco društva slovenskih pisateljev v Avstriji in mladja s slovenskim PEN-klubom v Ljubljani objavljamo v „dokumentaciji o lačnih in sitih Slovencih“.

Z razpisom mladinskih literarnih nagrad mladja za 1974 se zaključuje ta najnovejša številka, ki obsega nad 130 strani in stane 30.— šil. (za študente in dijake 20.— šil.).

Če na mladje še niste naročeni, nam pišite na naslov: mladje-uprava, A-9010 Klagenfurt/Celovec, Postfach 307, poštni predal 307.

Za klub mladje:

dipl.-inž. Franc Kattinig

Obiščite II. kulturni festival, ki bo od 1. do 5. maja v Globasnici!

Kaplan Čedermac v luči zgodovine

Italijanski fašizem je hotel popolnoma uničiti slovensko besedo pri beneških Slovincih. Tudi v cerkvi.

V dolinah Nadiže, Sovodnje, Rečanje, beneški duhovnik je vedno hranil in branil tiščetno prakso slovenske liturgije, v učenju božjih resnic, v molitvi in petju v materinem jeziku.

V avgustu leta 1933 je fašizem prinesel svojo srdito gonjo proti slovenščini tudi v beneške kraje.

Po federalu iz Vidma, po inšpektorju milizije iz Čedad, so številne organizacije **Balililov, Avanguardistov** in **Milizie** dobile natančna navodila v boju proti slovenskemu duhovniku „**che osa parlare in chiesa lo Slavo**“. Zato so vsi člani teh društev imeli nalogo zapuščati cerkve, motiti božjo službo in protestirati proti duhovniku. S to taktiko so hoteli dokazati, da ljudstvo noče slovenščine v cerkvi.

Ko se je klima sovraštva razširila, so drugi organi, orožniki, z nalogo streti uporno voljo duhovnikov, hoteli jim vsiliti podpis, da ne bodo več učili, molili in peli v svojem jeziku. Komanda orožnikov iz Špetra in **tenenza** iz Čedad sta izvrševali te fašistične zahteve z vso policijsko prebrisanostjo brez hrupa: na tiho sta lovili zdaj enega zdaj drugega duhovnika, obljubljali denar in u-gled, strahovali s konfinacijo. Če je na žalost kak duhovnik, iz šibkosti ali iz strahu padel v zanko, je policija uporabljala njegovo vdanost, da bi strla druge nezmagljive. Ti nezmagljivi, zvesti svojemu poklicu in svojemu narodu, se imenujejo **Kaplan Čedermac**. K tem spadajo častitljivi duhovniki, pokojni Anton Kuffolo, Anton Domenis, Božo Zufferli, Josef Simiz, in živeči Josef Kramar. Ti so z govorjeno in napisano besedo protestirali ter se z nezlomljivo voljo uprli krivici, na robu človeških in božjih pravic.

Vnel se je boj, policija je izvrševala preiskave po župniščih, plenila knjige Mohorjeve družbe, katekizme, molitvenike, vse kar je dišalo po slovenski besedi, delala iz njih kresove na trgih naših vasi.

Strahovali so starše, da bi ne pošiljali otrok k slovenskemu nauku, zavajali mladino od vseh cerkvenih družb, gledali so, kako osamiti beneškega duhovnika. Dan za dnem je policija pregledovala župnišča, oprezala za duhovniki in kontrolirala njihovo premikanje in sleherno delo. S pomočjo **konfidentov** je kontrolirala njih besede, jih večkrat klicala na zaslišanja v Čedad, v Videm na kvesturo, na prefekturo in uporabljala vsa sredstva, da bi izmučila in strla trdo voljo Čedermacev.

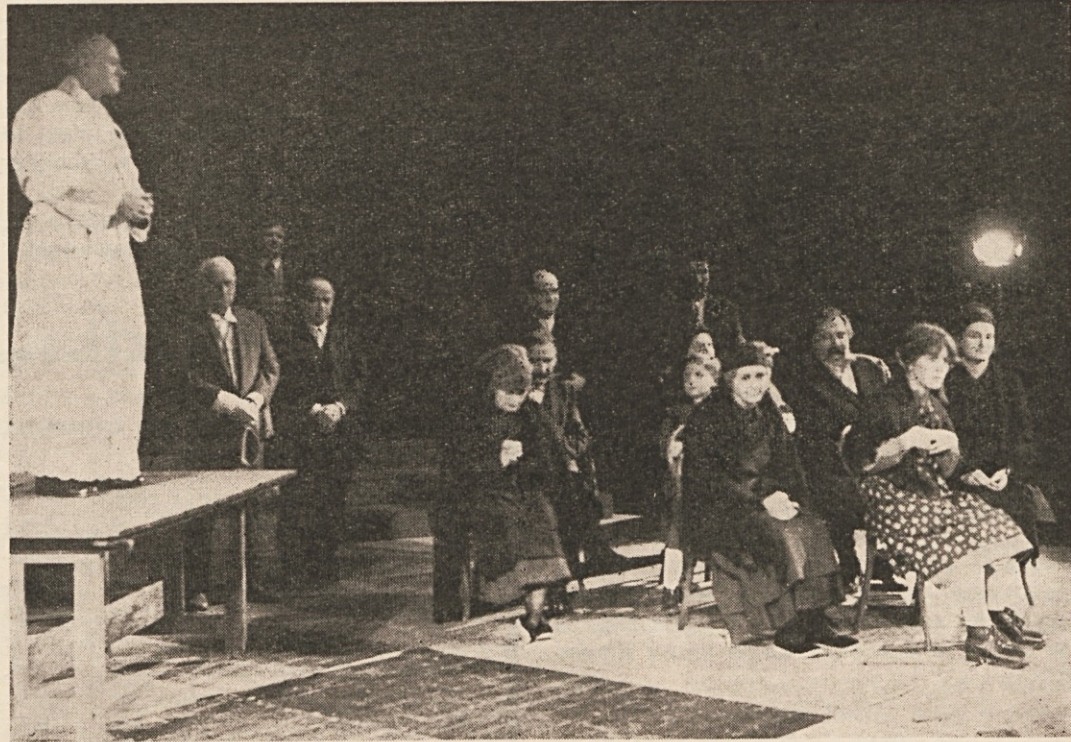
In to se je dogajalo kar potihoma, da bi ne imela krivica večjih odmevov. Glas priganjanja je prišel do Gorice. Pisatelj Bevk je to zvedel po skrivnih prijateljih. Hotel je spoznati direktno ta položaj in spustil se je v Benečijo večkrat, da bi iz ust protagonistov prijateljev spoznal natančno odisejo beneških duhovnikov.

V tem času se je rodil roman Kaplan Martin Čedermac. Snov romana je resnična in **Kaplan Čedermac** je idealiziran simbol upornih beneških kaplanov. Pisatelj je hotel za deti cilj nezmagljive ljubezni beneških duhovnikov do materinega jezika. Kraj, kjer

se vrši dejanje romana, je župnišče v Lazah. Osebe, ki se vrstijo v dogodkih prijateljstva ali sovraštva, so realne. Pseudonimi skrivajo ljudi tedanjega časa. Razmere niso dovolile jasnega odkrivanja protagonistov, tekla je ura nevarnosti, ječe in konfinacije.

Glavni motiv romana je notranji boj duhovnika, ki se noče vdati vladi in hoče ostati zvest svojemu narodu.

Odpovedovanje materinemu jeziku, v ka-

terem je učil svoje ljudstvo, molil, pel svojemu Bogu v vsem času duhovnega pastirstva, ga strašno muči.

Zapustiti svoj blagglasni beneški jezik, s katerim je drobil resnico božjo, odbival dvome, tolažil in miril ljudstvo, to ni bilo mogoče.

Zapustiti pobožne molitve, ki so rod za rodom očete, sinove, vnuke z Bogom povezoval, to je strašna krivica.

OD 27. APRILA DO 5. MAJA:

Graški spomladanski velesejem

Na tiskovni konferenci v Celovcu je referent za tisk, reklamo in posebne razstave graškega velesejma dr. Franz Kager najprej pozdravil navzoče novinarje koroških listov, nato pa je v zgoščenih besedah podal svoj referat o letošnjem spomladanskem graškem velesejmu, ki ga bo 27. aprila odprl sam trgovinski minister dr. Josef Starbacher.

Dr. Kager je dejal, da je imel pred celovško tiskovno konferenco že vrsto le-teh. Začeli so na Madžarskem, potem so šli v Stuttgart, München, v Zürich, nato so začeli z reklamo v Jugoslaviji: prva taka konferenca je bila 21. marca v Mariboru, preko Ljubljane so se podali v Zagreb, Beograd, Sarajevo in zopet nazaj v Avstrijo: Linz, Salzburg, Celovec; zadnja je bila po veliki noči v Gradcu (doma).

Zakaj? Kdo ima oblast dajati ukaze, cerkev ali vlada? Zato se kaplan Čedermac v uradih v Čedadu in v Vidmu vedno brani s trditvijo, da ne more sprejeti od civilne oblasti zapovedi v cerkvi.

Škofija je bila obveščena od civilnih uradov o prepovedi slovenščine po cerkvah in ni hotela stopiti na rep oblastem. Škof, ali iz šibkosti, ali iz konformizma manjšinskim problemom; res je branil Čedermace pred konfinacijo, a pred silo se je izkazal „**Don Abbondio**“ pred močnim „**Don Rodrigom**“.

Ko Čedermac stopi v škofijski urad, se stol škofa poniža pred gladko, globoko lo-

giko beneškega kaplana, katerega nemirni duh hoče, da se cerkvena oblast postavi proti nemoralni sili fašizma.

Ker v Vidmu tega ne dobi, išče pomoči pri Sv. sedežu v Rimu. Od tam pa sliši obupen odgovor, da Cerkev ne more ustaviti fašistične sile.

VALENTIN BIRTIG
beneški duhovnik

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO V CELOVCU vabi staro in mlado na satirični-zabavni kabaret, ki ga je spisala na melodijo narodnih pesmi ga. Anita Hudl

**ŠEL JE POPOTNIK
SKOZI KOROŠKI VEK**

ali Na Koroškem je fletno,
se veliko zgodi... tralala

Predstava bo v sredo, 24. aprila, ob 20. uri v Kolpingovi dvorani v Celovcu.

Gostuje igralska skupina „Oder 73“ iz Pliberka in zabavni ansambel Stanka Sadjaka „Bellamies“ iz Šmihela pri Pliberku. Režija: Anita Hudl.

Rojaki prisrčno vabljeni!

Katoliška mladina dekanij Dobrla vas in Pliberk vabi na predavanje

INDIJA, DEŽELA GANDHIJA

v petek, 19. aprila 1974, v farni dvorani v Dobrli vasi, ob 19.30.

Predava: dr. Jurij Zalokar

Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi na uprizoritev ljudske igre

„**DOMEN**“

v nedeljo, 21. aprila, ob 14.30 pri Cingelcu na Trati.

Gostovali bodo igralci Slovenskega prosvetnega društva z Radiš.

Ljubitelji slovenske odrske umetnosti vabimo, da se prireditve udeležijo v čim večjem številu. O d b o r

zentativna razstava težke industrije s polizdelki in končnimi izdelki.

2. **kmetijski sejem** (210 podjetij iz 14 držav in Avstrije). Razstavljeni bodo kmetijski stroji, orodje za delo na kmetijah, razstava rjave plemenske živine. Avstrijski živinorejci v zadnjem času izvažajo že tudi v Afriko in Azijo.

3. **strokovna razstava za gastronomijo** (obsežna ponudba opreme za hotelirstvo in gostinstvo); v njenem okviru bo še pet posebnih razstav s prikazom moderne restavracijske kuhinje, ureditev gostinske sobe v raznih slogih, podobno tudi gostinskega vrta, sanitarne naprave za gastronomijo in v gostinstvu.

4. **informativna „mednarodna borza dopustov“**: s številnim propagandnim materialom žele razstavljalci pridobiti goste za počitnice v njihovih krajih. Na tej razstavi bo 19 držav Evrope, Azije in Afrike vabilo Avstrijce na počitnice v njihovih deželah.

Nadalje so še važne razstave: razstava strojev in opreme za obdelavo kovin, lesa ter ogrevalne in hladilne tehnike. Razstava pohištva, pri katerem prevladuje rustikalna nota, tekstilij, opreme za kampiranje, moderne revije in drugo.

Mednarodna **vinska pakušnja** bo v sejemskem dvorcu.

Vodstvo graškega velesejma je za spomladansko prireditve vrglo vsa razpoložljiva sredstva, da bi bil uspeh velesejma čim ugodnejši: tako so v Sloveniji in na Hrvaškem postavili v krajih in izven njih številne razstavne table z napisih graškega spomladanskega sejma, dalje se je vključila tudi slovenska pošta z žigi graškega velesejma (v Mariboru in Ljubljani).

Graški velesejem je branžni velesejem in ne strokovni. Smisel sejma je informacijski instrument za prodajalce in kupce.

Lansko jesen je bil obisk malo manjši, okoli 400 tisoč oseb je videlo jesensko prireditve. Doselej pa je bil največji obisk leta 1972. Največ tujih obiskovalcev pride iz Jugoslavije (Slovenije in Hrvaške), in sicer 22 do 25 odstotkov.

Vstopnina za graški spomladanski velesejem je 25.— šil. (Jugoslovani plačajo 20 ND za vstopnino). B. L.

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO V GLOBASNICI vabi na

2. kulturni festival

ki se bo vršil od 1. do 5. maja 1974 pri Šoštarju v Globasnici.

V SREDO, 1. maja 1974, ob 20. uri:

Otvoritev

Drama „Mrtvi kurent“ — Režija Anita Hudl. Igra SKD v Globasnici

V ČETRTEK, 2. maja 1974, ob 20. uri:

Diskusija o kulturno-političnem delu koroških Slovencev na podlagi izvršene ankete.

V PETEK, 3. maja 1974, ob 20. uri:

Koncert domače zabavne glasbe in humoristični vložki. Nastopa narodno zabavni ansambel Toneta Kmetca.

V SOBOTO, 4. maja 1974, ob 15. uri:

Lutkovna predstava za otroke. Nastopa Lutkovno gledališče DPD „Svoboda“ iz Ptuj.

V SOBOTO, 4. maja 1974, ob 20. uri:

Koncert moderne zabavne glasbe — nastopa ansambel moderne zabavne glasbe „Petovio“ DPD „Svoboda“ iz Ptuj s pevcem popevk.

V NEDELJO, 5. maja 1974, ob 15. uri:

Slavnostna prireditve z zbori s Koroške in Slovenije. Zvečer plesna zabava. Igra narodno zabavni ansambel „Planinski instrumentalni kvintet“ KPD „Zasip“ pri Bledu s pevcem Francem Korenom.

Popust pri obisku vseh predstav! Študenti in dijaki prost vstop!

In taka je resnica!

(Nadaljevanje s 1. strani)

lože razpravo o poročilu, tako da bi lahko pripravil odgovore na številna zastavljena vprašanja.

ZA ZDAJ POLOVIČEN ODGOVOR

Na naslednji seji je na nekatera vprašanja odgovoril, o drugih pa rekel, da bo nje odgovorjeno v prihodnjem poročilu avstrijske vlade odboru. Dejal je, da lanska nova avstrijska ustavna določila izpolnjujejo vrsto vrzeli in da obstaja dovolj ukrepov, da preprečijo dejavost nacionalističnih organizacij. Navedel je podrobne podatke o rezultatih popisa prebivalstva iz leta 1971 in opravičeval obstoj devetih „kategorij“ prebivalstva. Trditve, da v Avstriji ni narodnost-

nih manjšin, je skušal pojasniti s tem, da je v Avstriji težko ugotoviti njihovo etnično poreklo ipd. Ko je govoril o tem, je rekel, da gre za majhno število ljudi in da žive samo v nekaterih delih Avstrije. O koroških Slovincih je dejal, da pri njih že nekaj let nazaj naraščajo nacionalna stremjenja, o Hrvatih pa je rekel, da „se želijo asimilirati z Avstrijci“. Vrste pripomb in vprašanj, tako o Heimatdienstu in „vindišarjih“ kakor tudi o zakonih o šolstvu in sodiščih, pa ni komentiral.

Odbor pričakuje od avstrijske vlade, da bo pojasnila in odgovorila na vrsto vprašanj, zastavljenih v razpravi. (Beri še na 2. strani!)

Igralska skupina ODER 73 v Mariboru

Pred kratkim je v kazinski dvorani SNG (Slovenskega narodnega gledališča) v Mariboru gostovala mladinska igralska skupina ODER 73 iz Pliberka s satiričnim kabaretom Anite Hudl „Šel je popotnik skozi koroški vek ali Na Koroškem je fletno, se veliko zgodi“.

Gostovanje je bilo v okviru področnega srečanja „Naša beseda 74“, ki je vsako leto prireja ZKPO Slovenije.

Mladinska igralska skupina ODER 73 je bila povabljenata tudi na občinsko srečanje amaterskih skupin, ki je bilo od 14.—16. marca na Prevaljah in v Kotljah. Na tem občinskem srečanju je predstave ocenjevala komisija in izbrala dve najboljši skupini za področno srečanje v Mariboru. Izmed vseh osmih mladinskih igralskih skupin sta bili izbrani KUD gimnazije Ravne na Koroškem in pa ODER 73 iz Pliberka, kar dokazuje, da si je mladinska igralska skupina iz Pliberka pridobila kvaliteten kulturni nivo, ne samo

po mnenju gledalcev, temveč tudi po mnenju strokovnih ocenjevalcev.

Sama predstava v Mariboru je bila izredno doživljaj, saj je občinstvo, ki je popolnoma zasedlo dvorano, z aplavzom in smehom spremljalo predstavo, kar dokazuje, da so nastopajoči sproščeno in zabavno vplivali na gledalce.

In glej čudež... nikogar ni bilo, ki bi zaradi kakšne bolj žalostne pesmi jokal ali ostal resen in tudi nikogar ni bilo, ki ne bi razumel, kaj jim hoče povedati pliberška mladina. Tako je bilo pri vseh predstavah, tudi pri premieri v Globasnici, seveda, razen redkih izjem, ki pa so Bog ve zakaj, ostali resni, verjetno imajo bolj slab želodec, pa potrebujejo več časa za prebavljanje, kar je popolnoma razumljivo, saj ni vsaka hrana za vsak želodec.

Vsekakor pa bo čas pokazal svoje, saj je mladinska igralska skupina iz Pliberka vabljenata na številne odre po Koroški in Sloveniji.

Pogovor o knjigi „Nesreča brez želje“

(Literarni pogovor v Tinjah)

Okrog 50 ljudi se je zbralo v nedeljo v Tinjah, da bi prisostvovali zanimivemu literarnemu pogovoru o knjigi „Wunschloses Unglück“ (Nesreča brez želje) mladega koroškega pisatelja Petra Handkeja. Komentator je bil prof. dr. Saxer iz Celovca.

Knjige, meni dr. Saxer, prikazujejo Handkejev poskus razpravljanja o življenju in samomoru matere ter o vprašanju, če bi on mogel pri tem kaj spremeniti. Vzrok materinega samomora so bile življenske okoliščine: revščina in nepremagljiv obrednik (ritual) ženskega življenja. Kakor bivanje v Berlinu, tudi množična zavest tretjega rajha ni spremenilo bistveno njenega življenja. Osamljenost je ostala, življenje je bilo mučenje, tako si je izbrala prostovoljno smrt.

V diskusiji se je ugotovilo, da materi Bog ni pomenil nič. Njeno religiozno življenje se je odigravalo le v zunanjosti, v ritualih, ki ji pa niso mogli pomagati. Reklo se je tudi, da Handke opisuje le negativne strani življenja.

Kdor je knjigo bral, ve, da ta povest ni literarni spomenik materi, niti zaključena slika, po kateri se avtor in bralec oddahmeta, ampak je opis grde, odprte rane.

Z mirno vestjo lahko rečeš, da je bilo to

srečanje učinkovito in mislim, da izgovorim željo vseh, če rečem, da naj se takšni pogovori še večkrat priredijo (lepo bi bilo, če bi se kaj takega organiziralo tudi v slovenščini). K D Z

15 NOVIH DOKTORJEV ZNANOSTI V LJUBLJANI

Rektor ljubljanske univerze, prof. dr. Janez Milčinski, je te dni promoviral 15 novih doktorjev znanosti; zanimivo je, da so vsi doktorirali z medicinskega področja. Novi doktorji so postali: Anton Dolenc, Tatjana Robljek, Ulrik Schmidt in Vladimir Zelenko s področja sodne medicine, Bojan Fortič in Aleksander Janežič s področja interne medicine, Dušan Grom s področja otorinolaringologije, Stojan Havliček in Bonislava Lotrič-Pentek s področja porodništva in ginekologije, Zora Konjajev s področja pediatrije, Radivoj Ozvald s področja histologije in embriologije, Alenka Radšel-Medvedšek, s področja infektivnih bolezni, Bogomir Skerget s področja kirurgije, Darinka Šoban s področja anestezije in Gruzica Žarkovič s področja socialne medicine.

NAMIZNI TENIS

Evropsko prvenstvo v Novem Sadu končano

Na evropskem prvenstvu v namiznem tenisu (ping-pongu) je zaslužno že šestič zapovrstjo zmagala Švedska, potem ko je v finalu premagala Madžarsko z rezultatom 5:3, 2. mesto so zasedli Madžari, 3. pa Jugoslovani, ki so si z zmago nad Češkoslovaško 5:2 priborili bronasto kolajno.

Avstrijska pomlajena moška in pri ženskah oslabileni namiznoteniški reprezentanci nista izpolnili pričakovanj. Moški so osvojili deseto (pred dvema letoma so naši zasedli osmo mesto), ženske pa so zdrknile za eno mesto navzdol, na 16. Avstrijci so pred zadnjo tekmo dobili z Nizozemci s 5:3, zadnjo pa so izgubili z Romunijo s 3:5. Od skupnih 15 v tekmovalju moštev so osvojili Rudolf Weinmann 7, Heinz Schlüter 6 in Josef Bauregger dve točki.

Končna lestvica moški: 1. Švedska, 2. Madžarska, 3. Jugoslavija, 4. Češkoslovaška,

5. Sovjetska zveza, 6. Aglija, 7. Francija, 8. Zvezna republika Nemčija, 9. Romunija in 10. Avstrija.

Končna lestvica ženske: 1. Sovjetska zveza, 2. Madžarska, 3. Češkoslovaška, 4. Anglija, 5. Romunija, 6. Zvezna republika Nemčija, 7. Jugoslavija, 8. Švedska... 16. Avstrija.

Avstrijsko-jugoslovansko društvo je priredilo v sredo, 17. aprila, v prostorih Deželne galerije, skioptično predavanje o temi:

BAROČNA UMETNOST V SLOVENIJI.

Predavala je ga. dr. Anica Cevc, ravnateljica Narodne galerije v Ljubljani.

Zanimivosti

IGRALKA, KI JO ZANIMAJO TORPEDA IN KOLESARJI

Ameriške ženske imajo združenje, ki se imenuje *Materne izuma*, in so pred kratkim objavile seznam najbolj nenačasnih izumov, katerih avtorji so ženske. Med njimi je tudi zelo zanimiv sistem za upravljanje torpedov, ki ga je prispevala filmska igralka Hedy Lamarr.

Nekdanja filmska zvezda je izjavila: »Ne domišljam si, da tega niso izumili že pred mano, toda nič ne de. Jaz to napravim z levo roko.«
Njen zadnji izum? Svetleča se obleka za kolesarje.

KITAJCI V PARIŠKEM VLAKU

Francoski filmski igralec Jean Yane, ki je tudi režiser, je za svoj zadnji film *Kitajci v Parizu najel vlak*. Z njim se bo enajst dni vozil od vasi do vasi in reklamiral svoj izdelek. Vlak ima kajpada tudi kino-vagon, spalni vagon z zakonskimi posteljami (Yanne si je zase izbral posteljo, v kateri je spal Jacques Chaban-Delmas, ko je bil na potovanju v Nemčiji) in jedilni vagon.

WAR IN ELTON JOHN NA DUNAJU

Na Dunaju skoraj vsak teden gostujejo svetovno znane skupine in solisti. Na

zadnje smo si lahko ogledali Santano, sedaj pa smo si ogledali nastop ameriške skupine War, ki je zaslovela s pomočjo Erica Burdona, in še uspešneje brez njega nadaljuje svoj vzpon. Vsekakor je bilo vredno videti nastop Eltona Johna. Elton nam je več ali manj znan z raznih plošč, znano pa je, da je tudi izvrsten showman.

ŠE VEDNO KRALJ

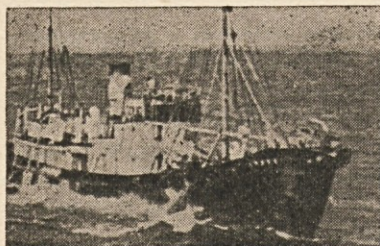
Znano je, da eden največjih pevskih svezd, zadnjih deset let, Elvis Presley še nikoli ni nastopil v Angliji. Za njega so se pulili že razni managerji, toda do sedaj brez uspeha. Znano je, da Presleyeve posle ureja tako imenovani »COLONel Parker«, ki pa se misli, kot kaže, omehčati, in organizirati ogromno evropsko turnejo!

TATOVI NA DELU!

Znamenitemu kitaristu Jimmyju Pageu, Led Zeppelin, so pred nedavnim iz njegovega avtomobila, ko se je vračal iz snemanja domov, ukradli njegovo slovitost Les Paul kitaro. Jimmy je na srečo še videl tatove, jih s pomočjo dveh neznancev uspel ujeti, jih »požegal« z nekaj klofutami in si ponovno priboril kitaro!

BORIS PAHOR:

23

Parnik trobi nji

Ker biti ali ne biti ni samo tvoje osebno vprašanje, to se pravi, da ne gre samo za upor proti zamjenjavi tvojega osebnega jaza z drugim, izposojenim, ampak za odgovornost, ki jo imaš pred zgodovino, pred rodovi, ki bodo prišli za tabo, ali pa, ki ne bodo prišli, če boš pustil, da v tebi strejo tudi že tvoje potomce. In takrat se je odločilo. Zakaj pravično je menda, da človek v tem stoletju kaznuje jetičnega učitelja, ki se maščuje z brizgom svoje bolne slin nad otrokovimi usti, ko v šoli izgovorijo besedo prekletega jezika. Tako je bilo treba razdejati stroje tistega časnika, ki je vsak dan zahteval uničenje slovenskega življa. Da, samo stroje, ker nismo ubijalci. In fantom je bilo iskreno žal, da je prišel nekdo v uredništvo, ko se je peklenski stroj razletel; in tudi sodnikom so rekli, da obžalujejo človeško žrtev, bombe pa ne. Saj Slovenci nimajo drugega izhoda. Naj se res pustijo sežigati v svojih hišah kakor stenice? Samo mrtvi na pokopališčih lahko mirno dopuščajo, da jim spreminjajo imena in priimke na grobnih kamnih. Seve, Trst je bil poplavljen od črnih srajc tiste dni, ko so štiri junake odpeljali na planoto in jih naskrivaj pokončali sredi kraške gmajne; Trst je bil črn, kakor da so ga zasedli grobarji, a svet je vedel za srednji vek v dvajsetem stoletju na obrežju severnega Jadrana. Tisti odmev v svetu pa je bil bolj samo posledica zvestobe sebi, posledica zavesti, da si ne pustimo ubiti duše; svetu se namreč vest prebudi samo za kratek trenutek, ki ga dopuščajo številne druge koristi, človek z mrtvim srcem pa je suha mumija.

Da, takrat je spoznal Mira, pravi, takrat ko je bilo treba seči po sredstvih, ki jih je uvedel sovražnik, in je bilo treba iz mesta spraviti kangle bencina v vasi, kjer so šole začenjale potujčevati otroke tistih staršev, ki so zaradi prav takšnih kangel bencina morali bežati iz gorečih kulturnih društev.

„In ti si nesel takšno kanglo?“ je vprašala, kakor da se ji zdi neverjetno, da je tako blizu ob nji nekdo, ki ni poniglavo požiral vse krivice in vso sramoto. In bilo ji je obenem, kakor da bo Danilo opazil, kako jo je sram, da se je repenčila pred Prelogom in govorila kakor sodnik, ki obsoja, medtem ko je ubogo pišče, ki se je pravkar zvalilo, a vendar že polni vse ozračje s svojim vsiljivim pivkanjem.

„S parnikom sem ga pripeljal, sredi potnikov, kakor davi.“ Držal je dlan na njeni desni rami in že v rahlih vzgibih njegove dlani je čutila, kdaj se bo njegov glas ustavil. „A je bilo drugače kakor davi ob tebi; tisti čudni omot je bil neprijeten spremljevalec ob lepoti miramarškega brega.“

Ustavil se je in njegova roka je izpustila njeno ramo. Stal je ob nji in skupaj sta stala ob zidku, pod katerim je negibno ležalo morje; v daljavi so se lesketale luči ribiških čolnov kakor biseri koralnega otoka, ki je čudežno vzklil sredi noči.

„Če ti pravim o tem kljub temu, da ne vem, kaj te jutri lahko doleti in kako boš morebiti še morala varčevati z vsakim zlogom, ki ga boš izrekla ali pa ne,“ je mirno in zbrano rekel, „če ti o tem pravim, je najbrž zaradi tega, ker mi je za tisto dejanje žal. Ne, pazi, ne kesam se ga. A na neki način me je sram, da smo segli po teh sredstvih, čeprav nas je močnejši naučil, kako se z bencinom polije in kako se zažge.“

„Dejanje, ki ga narediš v samoobrambi in ki ga ne bi mogel narediti ne prej ne potem,“ je rekla, kakor da govori sama sebi. Bilo je prvič, da je zasledila odtonek dvoma v njegovem odločnem glasu, in čeprav je razumela vrednost njegovega pomisleka, jo je ta motil, kakor da je zadela na

slabost, na ranljivo mesto, ki ga ni pričakovala.

„Da,“ je rekel. „A s tem, da neseš bencin, si vendar ne moreš kaj, da ne bi mislil, da bo nekdo z njim polil šolo. Prav gotovo, šolo, v kateri potujčujejo v slovenski vasi slovenske otroke, a vendar šolo. Šolo, ne vojašnico.“

„Razumem,“ je šepnila. „A si niste sami izbrali orožja.“
„In prav to je tisto. Gre za zavest, da se človek postavi na isto raven s tlačitelji v trenutku, ko se poniža do njihovih sredstev.“

Spet sta šla.

Danilo je molčal in ona je čutila, da je bila s svojim ugotavljanjem nepopolna in da bi morala nekaj reči, da bi nekoliko predrugačila spremljavo tihega ozračja. A ji nič ne pride na misel; obenem pa se zaveda, da je njena bojovitost pravzaprav zelo poceni, ko pa ni do tega trenutka naredila nič, nič tvegala. Saj če izvzame ihto in odpor, s katerima je spremljala postopno maličenje Faninega značaja, ni njena upornost nikjer prišla do izraza; vse se je razvijalo v območju njenega čustvenega sveta. Šele v mestu je prišla v stik (in za to mora biti hvaležna Veri) z zavedno mladino, ni pa naredila še nič proti določenemu redu. Bila je samo gorečnost, a še ta s prizvokom očitanja, kakor v pogovoru s Prelogom, medtem ko ima še razlog več, da ne ostane nedelavna, ker se mora maščevati za sestro; seve, maščevati se tako, da bi jim iztrgala iz kreppljev kolikor mogoče več žrtev.

„Zaradi sestrine usode sem tako neodjenljiva,“ je rekla naglas. „Neodjenljiva v besedah, medtem ko v dejanju nimam kaj pokazati.“

Danilo je molčal.

„Tudi Preloga sem zadnjič napadala zavoljo nepomembnosti dejanj, ki se jih lotevamo.“

„Kateriga Preloga?“

„Roberta. A pogrešila sem, da sem se usajala prav nad njim.“

„Prelog je dosti izkusil,“ je ko sam sebi rekel.

Potem je molčal. Obsvetil ju je avto, ko je zdrvel mimo in razkril skalovje, ki se je strmo vzdigovalo nad cesto, in

Naj mu ne vračajo!

Nedeljsko popoldne me je zvalo iz stanovanja. Podala sem se med njive in travnike. Tu in tam sem se srečevala s sosedi, ki so tudi šli na ogled, za koliko je že pognala iz zemlje mlada rast.

Ob srečanjih smo izmenjali po nekaj besed o vremenu, o potrebi dežja, o zemlji, ki je že grudnata in razpokana. Besede pač, ki imajo vsekar svoj pomen, čeprav jih izrečemo mimogrede, že zato, da ne gremo tiho drug mimo drugega.

Pot me je peljala skozi park in nato mimo njiv, ki so last Dóma onemoglih. Stari ljudje so posamezno ali tudi v majhnih skupinah postajali ob njivah in opazovali mlade rastline.

Rada gledam te stare ljudi. Hitro se znam zaplesti z njimi v razgovor. Všeč jim je, če jih ogovori človek, ki ne živi z njimi pod isto streho. Nemara se jim zdi, da jih povezuje z zunanjim svetom; s svetom, iz katerega so se oni hoté, a še šešče nehoté umaknili.

Le kratko vprašanje jim je treba postaviti in že utegnejo pred vpraševalcem razgrniti svoje življenje. Življenje, ki je bilo navadno polno brezkončnega dela, mnogokrat tudi trpljenja.

Postala sem ob dveh ženicah. „Sta prišli malce na sonce, kajne?“ sem ju vprašala.

„O, ko se pa tako prileže!“ me je z živahnimi očmi pogledala ena izmed njiju.

„Imate prav. Sedaj je treba izkoristiti sončne dni, ko je čas za to,“ sem pritrdila.

„Da, da. Čas. Časa imamo pa res dovolj. Za samo pohajanje. Ej, če bi mogla! Sklonila bi se k zemlji. Z motiko in rokami bi očistila tole njivo plevela. Le pogledajte, kako veselo raste plevel. Ves fižol bo zadušil,“ se je razvnela.

„Ne bo ga, ne. Prišle bodo delavke in okopale njivo. Vi, mamica, ste se v življenju že dovolj nadelali,“ sem se ji nasmehnila.

„O, da! To mi pa že lahko verjamete, da sem se. Če človek živi več kot osemdeset let, gre med njegovimi rokami prenekatera gruda,“ je zamišljeno pokimala.

„Osemdeset da jih imate?“ sem se začudila.

Med temi starimi ljudmi sem se naučila, da pravzaprav nikomur ne moremo prisoditi starosti po drži ali obrazu. Videla sem že petdesetletne starčke in osemdesetletnike, ki bi jim človek mirno lahko odvzel petindvajset let.

„Da, da! Osemdeset jih imam in še tri čez,“ se je postavila ženica.

„Lepa leta,“ sem se zamislila.

„A nič lepo življenje! Posebno tedaj ne

več, ko človeku roke obnemorejo in mu delo ne gre več tako, kot na primer še pred letom.“

„Lani še niste bili tu, kajne?“ sem jo pogledala.

One, ki so oskrbovanci v domu že več let, si navadno zapomnim. Svoje nedeljske sogovornice pa pred letom nisem še srečavala tod okoli.

„Ne, res me še ni bilo. Lani sem lahko še delala. Tedaj me je sin še nekako prenašal. Ko pa sem obnemogla, sem morala z doma. Pa bi bila tako rada ostala. O, naše njivice, ko bi vi vedeli, kako jih pogrešam! Vse življenje sem živela z njimi. Sedaj pa so tako daleč proč, da jih ne bom videla nikoli več,“ je potožila.

„Nikar tako! Gotovo niste prišli od tako daleč, da ne bi mogli kdaj domov na obisk.“

Njene živahne, črne oči pa so postale žalostne. Drobno nagubano lice je postalo nenadoma resnično staro.

Imenovala je neko vas nedaleč proč. Do tja ni daleč. „Zame je neskončna daljava. Zaprta hišna vrata, ki jih je lastni sin zaloputnil pred menoj, se mi ne bodo nikoli več odprla. Pa tudi nič me ne mika, da bi mu šla še kdaj pred oči. O, kako je bilo hudo!“

„Ni bil dober z vami?“ sem vprašala skoraj nehoté.

Ni namreč moja navada vpraševati ljudi iz Doma onemoglih po njihovih težavah, saj jih navadno kar sami razgrnejo pred človekom. Menda jim je všeč, da smejo sploh komu potožiti.

„Ne, ni bil. Prej je še nekako šlo, ko sva bila z možem oba. Ko pa je on umrl in sem

ostala sama, se je začelo gorjé. Ni imel sin več lepe besede zame. Pa še zapil se je. Saj je po malem pil že ves čas. Nazadnje pa je popolnoma podivjal. Kolikokrat sva s snaho in obema otrokoma spali pri sosedih ali pa poleti kar pod kozolcem. Saj snaha je dobra, nič ne morem reči čez njo. A kaj, ko je sama revica.

Veste, preužitek bi mi bil moral dajati. Pa mi je še tisto ubogo hrano očital, ki sem jo zaužila. Potem sem zbolela. Na poti sem mu bila. Menda so sosedje zatožili na občino. Jaz že ne bi bila. Dolgo tako več ne bom, sem si mislila. A so prišli z občine. V bolnišnico so me spravili najprej, nato pa sem. Saj je lepo tu v domu. Vse imam. Hrano, kot je nisem imela tako dobre nikoli v življenju, in posteljo belo, takšno gosposko. A jaz bi le rada bila doma. Pa vem, da me ne bi sprejel. Niti enkrat še ni bil pri meni. Snaha in otrok pa tudi ne pusti, sicer bi gotovo prišli, vem da bi,“ je bila še vedno žalost v njenih očeh.

„Otroke ima, pravite, mamica. Verjemite, vračali mu bodo to, kar je storil on z vami,“ sem ji rekla.

Pogled poln strahu je uprla vame.

Dve roki, prepredeni z debelimi žilami, sta se združili kot v molitev. „O, nikar! Naj mu ne bi! Saj je to tako hudo,“ je rekla skoraj šepetaje.

Zdrznila sem se kot ob nenadnem polivu z mrzlo vodo. Ne vem, zakaj je nenadoma vstal v meni spomin na neko staro zgodbo, v kateri je sin materi iztrgal srce in padel, ko ga je nosil; srce pa ga je zaskrbljeno vprašalo, če se je nemara močno udaril ob padcu.

„Vse bo še dobro, mamica,“ sem rekla.

A niti pojma nisem imela, kdaj in kako naj bi se to dobro zanjo uresničilo.

Obisk pri mami

Večkrat mi pravi nemirni glas v srcu, da bi bilo zelo prav in skorajda nujno — obiskati domače. Prepričan sem, da zame skrbi jo z upanji za mojo osebno usodo in tudi kariero. To velja zlasti za moje starše.

In danes sem srečal slučajno dobrega prijatelja, ki me je zapeljal s svojim avtom tistih par kilometrov domov. Odškodil sem se mu s 40 šilingi, čeprav se je denarja zelo branil. Avto je zavil okrog ovinka pri sosednji hiši in — jaz sem obstal nekaj trenutkov sredi domačega dvorišča, kjer sem bil izstopil. Bil sem doma... Nenadoma sem občutil, da mi je na srcu usoda brata, matere ter očeta. Ko smo se bili razšli zadnjič — bilo je to morda pred nekaj meseci

— je bilo še vse v redu: jedli smo in pili, se pomenili o vsem, se nato poslovili...

Danes pa je tako tiho okoli hleva in hiše, ko namerim korake proti hišnemu pragu. Ali so še vsi tako zdravi, vsi doma — kot zadnjič? Mama mi je bila poslala za god pred kratkim celo pismo in sto šilingov, z bratom sva bila enkrat skupaj. Skušam se pomiriti, toda ne morem preko lahnega očitka proti samemu sebi, da nisem odgovoril materi na tisto pismo in da nisem šel pogledat domačih tako dolgo.

Ključ, ki ga najdem na durih, me razočara: gotovo nobenega ni doma! Vsi so odšli na polje ali kam? Odprem in se znajdem v lopi pred kuhinjo. Na prvi pogled opa-

mirni noči odvečno energijo, ki jo zaman skuša zadržati v sebi; pomislila je, da je mesto v temi dosti bolj veličastno kakor v dnevni svetlobi, a da tudi ponoči, prav kakor čez dan, zbuja vtis, da je ločeno od zaledja, da je čarobno prebivališče, ki je obsojeno na samoto. To pripombo je menda naredil Danilo tisti večer, ko sta se vračala z jadrnico, ali vsaj podobno; mogoče pa ne, mogoče se moti in je nekaj podobnega nekje brala. A obenem si skuša predstavljati obraz Danilove mame. V Grljanu sta sporazumno sklenila, da jima ni mar ne za avtobus ne za vlak in da bosta šla peš do Barkovelj. Njč nista trudna in nji se zdi, da bi šla to noč še na Nanos, tako se čuti spočita. Tedaj se je Danilo ustavljal in ji položil roke na ramo: „Saj res,“ je rekel, „kako, da se nisem prej domislil!“ In bil je iz sebe in razigran, kakor ga še ni videla, presenečen, da se mu je odkril tako čudovit zaključek njunega dneva, a je samo za las manjkalo, da ga ni zapravil. Ne, hišica ni kdove kaj, je rekel, a njegova mama ji bo postala kakor svoji hčerki; in videla bo, kako pristržna ženska je njegova mati. Ko se bo zjutraj zbudila, bo imela pod sabo jambore in jadra barkovljanskega portiča. Že zaradi tega pogleda se ji izplača, je rekel. In bilo je, kakor da se boji, da bo odrekla, medtem ko ona čuti, da se ji poteze same po sebi rahljajo v smehljaj ob zadovoljstvu, da ne bo končala tako pomembnega dneva v zopni sobi za občinsko palačo. Niti misliti ne sme na to. Seve, da jo skrbi, kako bo gledala njegova mati na dekle, ki jo sin pripelje ponoči v hišo; a si obenem pravi, da Danilo vé, kako je prav. Istočasno pa jo mika nepričakovani razvoj njunega izleta, mika jo stara hišica in zdi se ji, da se bo s tem sprejemom v malem domu tržaškega predmestja spet vrnila v Trst svojih otroških let na Miramarskem drevoredu. Poleg vsega pa si misli, da je Danilo najbrž ne bi povabil, če mu ne bi med nevihto tako zamrmrala; a zdaj odganja to misel, čeprav je hkrati nemirna in bi rada videla, da bi kmalu dospela.

Ker zdaj se vzpenjata po tlakovanem klancu in se nenadoma čuti zelo majhnega in nebogljenega; Danilo pa

jo drži pod laktom in spe počasi, kako da šteje korake in mu je všeč, da ob vsakem posebej potežka določeno, poudarjeno misel.

„Mama je visoka in močna,“ je rekel. „Nikoli ni bila bolna, ne vé, kaj je zobobol, ne, kaj je glavobol, najmanj pa more razumeti, kako lahko človek duševno zbolí. Prav tako ne mara nič slišati o peklenskem ognju in pravi, da ni vreden piškavega lešnika tisti, ki je dober iz strahu pred takšnimi zublji.“

Ustavil se je, ker sta bila na vrhu majhne vzpetine, in jo rahlo zasukal: „Glej,“ je rekel.

Povodenj mestnih žarnic je mežikala v daljavi, sredi odprtega morja pa se je razsvetljeni otok ribiških čolnov razširil in rodil nove luči; z vrha Trstenika je svetilnik vodil svetle trakove, ki so se sprehajali skozi temo in se ukrivljali na pobočjih.

Pod ozkim latnikom se je nenadoma vznemirila ob misli, da bosta morala klicati njegovo mamo; majhna okna so bila temna in to ni bilo v skladu z Danilovim zatrjevanjem, da je mama kasno pokonci in da je ne bo treba prav nič buditi. „Najbrž je pri kakšni sosedi,“ je zamišljeno rekel, ker si ni mogel razložiti temnega kuhinjskega okna; potem pa se je pokazalo, da je imel samo na pol prav. Na mizi v kuhinji ga je, prislonjen ob steklenico z vinom, čakal listek. Da je šla k Jadranki, ker bo imela otroka. Naj pojé cvrte škobre in radič s krompirjem v solati, če pa bo potlej še lačen, saj vé, kje da so jajca. Prišla da bo verjetno šele jutri.

Bila je razočarana, rajši bi spoznala njegovo mamo, čeprav bi bila v zadregi, ko bi bila že legla, kakor pa, da jo sprejme tisti listek. Obenem se ji je zdelo, da je njuna prostost zaradi odsotnosti njegove matere manj pomembna kakor njuna vez ob pričujočnosti gospodinje prijaznega doma; ker tudi če bi spala, bi jo čutila ob strani, naklonjeno in skoraj odobravojočo. A vendar se ji tudi zdi, da je mati prav s svojim nepripravljenim umikom pustila sinu hišico na razpolago, svojemu sinu in nji, o kateri je slutila, da bo nekega dne prišla.

(Dalje prihodnjič)

J. KLENOVŠEK:

Čez polje

Čuj, jaz grem čez polje,
židane volje;
rosnega cvetja nabral si bom šop
in mi bo bolje.

Odkril bom studenca lahen poklop,
zajel srebra si prgišče,
oškrupil z njim prazno strnišče,
da bo pognalo novih kali,
mladih kali, za moje dni.

Čuj, jaz grem čez polje,
židane volje,
saj zame nov klas spet zori.

zim, da so si medtem nabavili garderobo, praktično garderobo za obleko, z omarico na strani in z ogledalom na njej. Hvala Bogu — to je bilo že res potrebno! Nikoli nisi vedel, kam bi bil obesil plašč ali suknjič, hadar si prišel na obisk! Nato sem šel v kuhinjo in kot psiholog sem skušal dognati trenutno stanje tu živečih oseb in njih morebitno usodo iz reda, ki sem ga izsledil v kuhinji. Red v hiši je vendar zrcalo ljudi, ki v njej živijo, tako sem ugotavljal in se malo pomiril. Šel sem mimo spalne sobe staršev na ložo in spet stopil na hišni prag. Morda je kdo v hlevu? Pri živalih je vedno kaj treba. Včasih je oče zgoraj na skednju in pripravljala krmo za živino.

Tedaj končno zaslišim neki šum na skednju. Ko zakličem, se oglasi oče. Hvala Bogu — eden je le doma! Kako pušto je pač človeku, če pride po dolgem domov in — ne najde nobenega! Seževa si v roke. Oče je zdrav in dobre volje — usaj ne slabe... Povprašam za mamo.

»Mama je bolna, je že štiri dni v postelji,« mi odgovori z mirnim glasom. Še pred minutami sem bil šel mimo mamine spalne sobe — ne vedoč, da je ona sama tam, da je bolna in da leži...

Ko sem stal končno ob njeni bolniški postelji, mi je bilo skoraj nerodno, toda bil sem nekako hvaležen, da sem našel še živo. Ponudila mi je tolsto obvezano desno roko, iz njenega obraza sem z lahkoto bral resno zaskrbljenost...

»Moj Bog!« sem si mislil, »kako hitro se je vse spremenilo! Kako hitro se včasih obrne zdravje v bolezen!« Mamine uboge oči me tako silno vznemirijo, da me spreleti.

(Nadaljevanje na 8. strani)

na njem napis v velikih črnih črkah: DUCE NOI TI VOG-LIAMO TRA DI NOI! (Vodja, imeti te hočemo v svoji sredi!)

„Kje si videla Preloga?“ A kljub temu, da je prav zaradi tega vprašanja prej molčal (to je vedela), je bilo zdaj videti, kakor da je bil, že medtem ko je spraševal, razmišljen in odsoten. Bilo je, kakor da ga ne zanima, kaj mu bo odgovorila, ker to ne bo spremenilo toka njegovih misli.

„Čisto po naključju neki večer v ulici Sv. Frančiška,“ je rekla. „Naveličala sem se klavnega kolovratnja po ulicah in sem šla tja.“

Nič ni pripomnil, zato je še rekla: „Njemu se moram zahvaliti, da sem dobila službo pri tistem Judu.“

„Poznala si ga še manj ko mene, a si vendar njemu potožila svoje križe in težave,“ je rekel s šaljivim naglasom, a tako, da ta ni docela prekril očitka.

Prejela ga je za laketa.

„Ker me je izzval, sem mu povedala,“ je rekla. „Ko je videl, da sem tako razborita, je hotel vedeti, čigava sem in kaj delam. Tako se je zgodilo, da sem mu rekla, da nimam nikogar in da ne delam nič.“

Zdaj je Danilo stisnil roko, ki je držala njegov laketa, tako kakor je stisnila popoldne ona njegovo roko k sebi.

„Ob neznanki grem skozi noč,“ je vedro rekel. „Vse moram še izvedeti o nji.“

Pred njima so bile luči Grljana, cesta bo tam nehala imeti ta mik, ki ga daje zdaj samota, je pomislila. In pridržala je korak, da bi se Danilo ustavljal ob zidku. Samo široko morje je bilo globoko pod njima, a z njegove prostornosti, z njegove neomejenosti je dihala prostost; in pomislila je, da se mora zbrano, preudarno nadihati krepkega in čistega morskega vonja, da se mora navzeti dobrega šepeta daljav prav zdaj, ko je ob nji Danilo. Kdove kdaj bosta lahko spet tako skupaj bogata v naklonjeni noči.

Miramarski park je bil za njima, v daljavi pred njima so bile goste luči, ki so objemale pristanišče, žive iskre dolgega diadema. Trst je srebrno migotal, kakor da oddaja

Celovec

NEDELJA, 21. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 22. 4.: 13.45 Informacije — Ljudske pesmi in viže — Dr. A. Feinig: Krajevna, hišna in ledinska imena v Rožu. — TOREK, 23. 4.: 9.30 Za vsakega nekaj. — 13.45 Informacije, Športni mozaik, Otroci, poslušajte! — SREDA, 24. 4.: 13.45 Informacije — Poper in sol. — ČETRTEK, 13.45 Informacije — Pri koroških zborih — Za vašo knjižno polico. — PETEK, 26. 4.: 13.45 Informacije — Iz slovenske glasbene zakladnice. — SOBOTA, 27. 4.: 9.00 Radijski oglasi — Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Avstrija

1. PROGRAM

SOBOTA, 20. aprila: 17.55 Mnenja sem; kritično o televizijskem programu — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura posebno — 18.55 ... Dober večer v soboto ... reče Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Predstava Löwingerjevega gledališča: „Grof Schorsch“ — 21.45 Šport — 21.15 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.20 „Mož kot hudič“, film iz življenja na Divjem zahodu.

NEDELJA, 21. aprila: 15.55 Za otroke od 6. leta dalje: Wickie in močni možje — 16.20 Ida in Ob; film po knjigi Barbare Frischmuth — 16.50 Za družino: Trailer — 17.40 Jadrali bi morali znati — 17.55 Otroški svet od A—Z; lahko noč za najmlajše — 18.00 V soboto ob šestih. Marička je sedela jokajoča na vrtu (2) — 18.30 Iluzije — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Dediščina; televizijski film po istoimenski noveli Guy de Maupassanta — 22.00 Čas v sliki — nočna izdaja in šport.

PONEDELJEK, 22. aprila: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Otroški svet od A do Z; lahko noč za najmlajše — 18.30 Veselje s Charlijem — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje na renču Shilu: „Sovražniki za zmerom?“ — 21.15 ORF — 21.25 Stop! — 22.25 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 23. aprila: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Otroški svet od A—Z; lahko noč za najmlajše — 18.30 Arnie: „Kadar oče s svojo hčerko“ — 19.00 Avstrija v sliki — Južno Tirolsko — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Kaj sem? — 21.00 Literatura v sliki. Poljubovalci krastač; po motivu Arthurja Koestlerja — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 24. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Energija iz elektrike: električni stroji (od 8. šolske stopnje) — 10.30 Nepoznano sosodstvo: Severna Italija (od 6. šolske stopnje) — 11.00 Program za delavce: Mož, ki ni mogel reči, ne — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Grad Tintifaxa — 17.05 Gradbišče: Otroci — za otroke — 17.35 Za otroke od 11. leta naprej: Lassie: „Tracky ubežnik“ — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Otroški svet od A do Z; lahko noč za naj-

Pihalnike (Heugebläse) od S 3.300.— in druge poljedelske stroje vam dostavlja na dom

Jožef Pernè

KLANČE 39

9132 Galicija — Gallizien

Naš tednik

izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Zrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

mlajše — 18.30 Kuhinja v televiziji — 18.55 Oddaja SPÖ — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Panorama — 21.20 Šport.

ČETRTEK, 25. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? Pisarniški poklici (od 8. šolske stopnje) — 10.30 Obiščemo razstavo. Ferdinand Hodler (od 8. šolske stopnje) — 11.00 Gost pri Carryju Hauserju (od 8. šolske stopnje) — 11.30 Prva pomoč: Tekma s časom — zastrupitev — 12.00 Komentar k poteku časovnih dogodkov: Sušna katastrofa v zahodni Afriki (od 8. šolske stopnje) — 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.25 Otroški svet od A—Z; lahko noč za najmlajše — 18.30 Šport — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Tako potujemo in tako ljubimo; filmska komedija ameriške turistične skupine v Evropi — 21.50 Največji boksarski dvoboji stoletja — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja.

PETEK, 26. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Deset zapovedi VI. Spoštovanje življenja (od 5. šolske stopnje) — 10.30 Viri zgodovine: Akvileja (od 6. šolske stopnje) — 11.00 Program za delavce: Tako potujemo in tako ljubimo — 12.35 Klub seniorjev — 18.00 Orientacija. Sinoda in kaj potem? — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zaljubljen v čarovnico: „Zaupanje v samega sebe“ — 18.55 Oddaja Zvezne gospodarske zbornice — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Komisar: „Trije bratje“ — 21.20 Odkrito povedano — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Zakonska postelja za poskušnjo, film uspešnega dela z Broadwayja.

SOBOTA, 27. aprila: 16.40 Za otroke od 5. leta dalje: Pošiljka z mišjo — 17.05 Za družino: V deželi slonov, film Walta Disneyja — 17.50 Poklic — aktualno: zidar — 17.55 Družina Partridge — 18.20 Gospodarstvo ob blizu — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Dober večer v soboto ... reče Heinz Conrads — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Vse štiri dame v igri — 22.20 Šport — 22.50 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.50 Zaba z masko. Po romanu Edgarja Wallacea.

2. PROGRAM

SOBOTA, 20. aprila: 13.00—15.15: Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu: Sovjetska zveza — Švedska — 17.00 Sanny; naš prijatelj, morski lev — 18.30 Mini-Max — 18.55 Glasbena poročila — nato igra z nami harmoniko (2) — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Ta zmešani gospod Jones, komedija štorastega nesrečnika — 21.30 Čas v sliki.

NEDELJA, 21. aprila: 16.00—17.10 Svetovno prvenstvo v motokrosu za veliko nagrado Avstrije — 18.00 Tedenski magazin — 18.30 Prezezi — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Kultura — posebno — 20.10 Okolica — 20.15 Mož, ki ni mogel reči, ne, filmska komedija — 21.45 Vprašanja kristjana — 21.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 22. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: Lepota športnega gibanja — 19.00 Prva pomoč: Predno pride zdravnik — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Poklic — aktualno: mizar za pohištvo in delavec za stroje za les — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Kadar oče s sinom — 21.15 Galerija — 21.45 Avstrija v sliki — 22.05 Čas v sliki in kultura.

TOREK, 23. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: Jezuiti — 19.00 H. A. Traberjevi filmi o prirodi — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes 20.06 Šport — 20.09 Okolica — 20.15 Maramureš, izgubljeni včerajšnji svet — 21.00 Vesoljska ladja Enterprise — 21.50 Avstrija v sliki — Južno Tirolsko — 22.10 Znanje — aktualno — 22.35 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 24. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: Gost pri Carryju Hauserju — 19.00 Nova matematika: Verjetnostni račun — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Mireille Mathieu — 21.15 Ženske sveta. Šest filmov po pripovedovanju Somerset Maughama — 22.05 Avstrija v sliki — 22.25 Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 25. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: Deset zapovedi 5 — 19.00 Potovanja s H. C. Artmannom — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Teleobjektiv — 21.15 Po sledeh ... Karl Kraus — 22.15 Avstrija v sliki — 22.35 Čas v sliki in kultura — 23.05 Športni mozaik.

PETEK, 26. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: To je London — 19.00 The Bellcrest Story — 19.15 Učne tehnike za odrasle — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Finska, Poljska: Pisava Zaragoze (1) — 21.30 Vse kar ima krila, leti — 21.55 Avstrija v sliki — 22.15 Čas v sliki in kultura.

SOBOTA, 27. aprila: 16.15 Onednina linija —

17.05 Nasvidenje. Erotika leta 1947. Triumf ljubezni — 18.30 Mini-Max — 18.55 Znanstvena poročila, nato igra z nami harmoniko — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Finska, Poljska: Pisava Zaragoza (2) — 21.55 Čas v sliki.

Ljubljana

NEDELJA, 21. 4.: 9.30 L. N. Tolstoj: Vojna in mir — 10.15 Kmetijska oddaja — 11.00 Mozaik — 11.05 Otroška matineja — 12.30 Poročila — Nedeljsko popoldne — 18.10 Moda za vas — 18.20 Poročila — 18.25 Tujec je opasal pištolo — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski zunanje-politični komentar — 20.40 TV igra — 21.35 Mongolija: Rdeči junak — 22.05 Športni pregled — 22.40 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 22. 4.: 8.10 in 9.30 TV v šoli — 14.10 in 15.30 TV v šoli — ponovitev — 16.45 Madžarski TVD — 17.50 Koko, Moko in vrabček Skoko — 18.05 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Na daljnem severu: Otok ptic — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.30 Kaj hočemo — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.15 Sodobna oprema — 20.35 M. Vrtič: Solnice — 21.25 Kulturne diagonale — 21.55 TV dnevnik.

TOREK, 23. 4.: 8.10, 9.35 in 10.05 TV v šoli — 14.10, 15.35 in 16.05 TV v šoli — ponovitev — 17.00 Šolska TV — 17.05 M. Golar: Jaše k nam zeleni Jurij — 18.00 Risanka — 18.10 Obzornik — 18.25 Jazz na ekranu — 18.55 Mozaik — 19.00 Prehrana dojenčkov — 19.20 Tišina, na sporedu je nemi film — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 Od Rappala do Londona — 21.25 W. S. Beymont: Kmetje — 22.15 Poročilo s kongresa ZK Srbije — 22.30 TV dnevnik.

HSV - SAK 0:9 (0:3)

V 4. kolu spomladanskega nogometnega prvenstva 2. razreda D, je SAK igral izven proti HSV in po slabi tekmi zmagal z 9:0. Vojaško moštvo je bilo zelo slab nasprotnik. Igra je bila zelo slaba in tudi SAK se je prilagodil temu nivoju in zaradi tega so premagali samo 9 krat nasprotnikovega vratarja.

Kar se je odigravalo v prvem polčasu na igrišču, to ni bil nogomet, ampak porivanje žoge sem ter tja. Za polčas se je glasil rezultat 3:0. Šele v drugem polčasu se je moštvo malo zresnilo in tudi uspeh je bil boljši — namreč 6 golov.

Gole so dali: Singer (4), Folti Waldhauser (3), Ferra in Blajs.

Igrali so: Hočevar; Pandel (Hobel), Hribar, Lampichler, Wošic; Nežmah, Peter Waldhauser, Hazi Wieser (Blajs); Singer, Ferra, Folti Waldhauser.

Na velikonočno nedeljo pa je Št. Janž povabil SAK na turnir, na katerem sta sodelovala še Bistrica v Rožu in Bilčovs.

Prvo tekmo smo igrali proti Št. Janžu. Tekma je stala na zelo slabem nivoju in se končala neodločeno. V streljanju enajstmetrov pa je SAK podlegel Št. Janžu.

Nato smo igrali za 3. mesto proti Bistrici.

Trgovina Mohorjeve knjigarne

vam nudi knjige lastne založbe, leposlovne knjige slovenskih pisateljev, kakor tudi prevode v slovenskem jeziku.

Omenimo Vam samo najnovejše izdaje:

- Leto svetnikov IV (Miklavčič-Dolenc)
- Trop brez zvoncev (Jalen)
- Cvetkova Cilka (Jalen)
- Ovčar Marko (Jalen)
- Zbornik svobodne Slovenije 70, 71, 72
- Razne slovarje
- Razne knjige Karla Maya
- Dekle z biseri (Haggard)
- Slovenska kuharica (Kalinšek)
- Gramofonske plošče
- Razne kasetne trakove

Imamo tudi vse vrste cerkvenih sveč, kakor tudi vse za sv. birmo (rožne vence, knjižice itd.)

SREDA, 24. 4.: 8.10, 10.50 in 15.25 TV v šoli — 16.35 Madžarski TVD — 17.45 Bell kamen — 18.10 Obzornik — 18.25 Navaden brod — 18.55 Mozaik — 19.00 Zabavna glasba — 19.20 Stari mojstri: Francesco Robba — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Propagandna reportaža — 20.30 3-2-1 — 20.40 Film tedna: Maček v vreči — 21.55 Poročilo s kongresa ZK Srbije — 22.10 TV dnevnik — 22.25 Nogomet Atletico : Celtic — posnetek.

ČETRTEK, 25. 4.: 8.10 TV v šoli — 9.05 Angleščina — 9.20 Nemščina — 9.35 Francoščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.05 Angleščina — 15.20 Nemščina — 15.35 Francoščina — ponovitev — 16.35 Madžarski TVD — 17.00 Šolska TV — ponovitev — 17.25 Zlati cekin — 17.55 Mozaik — 18.10 Kiti, delfini in človek — 19.10 Mozaik — 19.15 Po sledeh napredka — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 V. Zupan: Starka, ki ne more spati — 21.15 Četrtekovi razgledi: Brkini danes — 21.45 Poročilo s kongresa ZK Srbije — 22.00 TV dnevnik.

PETEK, 26. 4.: 8.10 TV v šoli — 10.50 Angleščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.45 Angleščina — ponovitev — 16.40 Madžarski TVD — 17.35 Kuhinja pri violinskem ključu — 18.05 Obzornik — 18.20 Maroltovci praznujejo — 18.50 Mozaik — 18.55 Podelitev priznanj OF — 19.25 TV kašipot — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.30 Propagandna reportaža — 20.35 3-2-1 — 20.40 Proslava ob 30-letnici partizanskega pevskega zbora — 21.50 Film ... TV dnevnik.

SOBOTA, 27. 4.: ... Praznična matineja (dopoldne) — 18.00 Obzornik — 18.15 Kiti, delfini, ljudje — 19.05 Propagandna oddaja — 19.15 Gledališče v hiši — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.20 Tedenski notranje-politični komentar — 20.25 3-2-1 — 20.30 Štirje asi — 21.20 Barvna propagandna oddaja — 21.25 Pravniki — 20.00 TV dnevnik — 22.15 Cannon.

To igro je Slovenski atletski klub osvojil z 2:1.

Igrali so: Hočevar; Vinko Wieser, Hribar, Lampichler, Hanzl Wieser (Pandel); Nežmah, Peter Waldhauser, Singer; Folti Waldhauser, Ferra in Bokalič.

Prihodnjo nedeljo igra SAK na Koschatovem igrišču ob 16. uri proti Guttaringu.

Navijači pristrčno vabljeni!

Obisk pri mami

(Nadaljevanje s 7. strani)

Medtem ko mi mama pripoveduje o vnetjih in oteklinah na nogi, na životu, na roki, opazim, kako šibke so njene roke, kako žilave naenkrat in oslabele ...! Ta še nedavno sveži in rdeči obraz, te neumorne delavne roke — kdaj ste se tako strašno spremnile? Komaj zatrem solze, ki mi nenehno silijo v oči, da komaj gledam; za trem jih z uvo silo, da ne bi z njimi še bolj vznemiril mamo ...

Mama se je ves čas sama zdravila, že leta in leta je uporabljala domače čaje iz domačih rož; tako je pregnala vsako resno bolezen in komaj kdaj iskala zdravnika.

Sedaj pa ni šlo več brez zdravnika. Na oknu sem opazil tablete in mažo. Prebral sem ji še enkrat navodilo ter ji dajal razne nasvete. Mama ni govorila le o svojem bolehanju, živahno se je zanimala za moje življenje. Razložil sem ji vse ter jo tako potolažil. Ko sem odšel, je segla še po denarico, mi natela dva stotaka:

»Na! Hitro vzemi, saj ni treba, da kdo drugi vidi ...!«

Kdo prav vé, kaj je človeku pravzaprav mama? Dokler živi, je vir ljubezni, nikdar izčrpane ... Tudi nas otroke je ljubila skoraj brezmejno in mi vsi smo čutili njeno ljubezen. Zato sem bil nocoj poln ožjnosti in žalosti. Mama nosi ta križev pot tudi za mene, v moje velikonočne praznike ... V mojem žepu pa je še tistih dvoje stotakov, ki mi jih je dala mama v slovo, da bi si kaj prijetnega kupil zanje ...

Toda še zdaj, ko sem že zdavnaj v svoji sobi, v drugem kraju, se mi zdi, da niso to moji denarji, da do teh stotakov nimam nobene pravice, ker so od maminih žuljev — težko pridelani ... Na duši mi leže, kakor breme velike odgovornosti ...

P. Kert